

Finlands Kommunförbund
Jan Björkwall

BILAGA

17.06.2003

**ÅLANDS LANDSKAPSANDELSSYSTEM
JÄMFÖRT MED STATSANDELSSYSTEMET
I RIKET**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
1. SYFTE OCH AVGRÄNSNINGAR	2
2. METOD	2
3. BIDRAGSSYSTEMEN	3
3.1 Allmänt	3
3.2. Allmän landskapsandel / statsandel	4
3.3. Socialvården	5
3.4. Bildningsväsendet	6
3.4.1. Grundskola	6
3.4.2. Medborgarinstitut	7
3.4.3. Bibliotek	7
3.4.4. Kultur- idrotts- och ungdomsverksamhet	7
3.5. Utjämningsystemet	8
3.6 Särskilt justeringsbelopp i landskapsandelarna	8
3.7. Anläggningsprojekt	9
3.8. Understöd enligt prövning	10
3.9. Jämförelse av systemen, sammanfattning	11
4. LANDSKAPS- OCH STATSANDELSUTRÄKNINGAR FÖR ÅR 2002	11
4.1. Uträkningsprinciper för exempel- och jämförelsekommunerna	11
4.2. Analys av uträkningarna	14
4.2.1. Socialvården	14
4.2.2. Bildningssektorn	16
4.2.2.1. Grundskola	16
4.2.2.2. Medborgarinstitut	18
4.2.2.3. Bibliotek	19
4.2.2.4. Idrottsverksamhet	20
4.2.2.5. Ungdomsverksamhet	20
4.2.2.6. Kulturverksamhet	20
4.2.2.7. Bildningssektorn totalt	21
4.2.3. Uppgiftsbaserade totalt	21
4.2.4. Allmän landskaps- statsandel	21
4.2.5. Landskaps-/statsandelar totalt före komplettering och utjämning	22
4.2.6. Komplettering/utjämning på basis av skatteinkomster	22
4.2.7. Understöd enligt prövning	23
4.2.8. Landskaps-/statsandelar för driftshushållning totalt efter komplettering och utjämning	24
4.2.9. Landskapsandel / statsandel för anläggningsprojekt	24
4.2.10. Sammanfattande kommentarer	25
5. FÖRÄNDRINGSTRYCK PÅ DET FINLÄNDSKA SYSTEMET	26
6. SAMMANDRAG	28

BILAGOR

1. SYFTE OCH AVGRÄNSNINGAR

Syftet med detta utredningsarbete är att göra en jämförelse mellan det åländska landskapsandelssystemet och det fastländska statsandelssystemet. Utredningsarbetet görs på uppdrag av Ålands landskapsrevisorer. På revisorernas program finns bland annat att göra en bedömning av landskapsandelssystemets utfall och verkningar i jämförelse med statsandelssystemet i riket. Syftet med utredningsarbetet är att det kan fungera som hjälpmedel vid denna bedömning.

Avsikten är att beskriva landskapsandels- och statsandelssystemet och skillnaderna mellan dem. Däremot omfattar uppdraget inte primärt en bedömning av systemens för- och nackdelar och inte heller att komma med förslag till ändringar i landskapsandelssystemet eller statsandelssystemet.

2. METOD

Utredningen görs i form av en redogörelse för skillnaderna mellan de olika systemen belyst med åtta konkreta kommunvisa exempel, varav fyra åländska exempelkommuner och fyra jämförelsekommuner från fasta Finland, för vilka har räknats ut bidraget enligt båda systemen. Jämförelsen har gjorts på basis av verksamheten samt landskaps- och statsandelsbestämmelserna för år 2002. Som åländska exempelkommuner har valts:

Kommun	Invånarantal 31.12.2001	Areal, km ²	Befolkn.täthet
Mariehamn	10 609	11,60	914,57
Jomala	3 356	141,99	23,64
Sund	1 013	108,50	9,34
Brändö	501	102,88	4,87

Kommunerna har valts så att de representerar möjligast många kommuntyper.

Som fastländska jämförelsekommuner har valts:

Kommun	Invånarantal 31.12.2001	Areal, km ²	Befolkn.täthet
Fredrikshamn	9 783	18,73	522,32
Sjundeå	4 918	241,55	20,36
Maxmo	1 074	146,26	7,34
Houtskär	662	120,53	5,49

Jämförelsekommunerna har valts så, att de till invånarantal, ekonomisk-geografiska läge och befolkningstäthet möjligast väl följer de åländska exempelkommunerna. I första hand har som jämförelsekommuner valts svensk- och tvåspråkiga kommuner. Enda undantaget utgör Fredrikshamn, eftersom det är den enda finländska staden som med valda kriterier någorlunda kan jämföras med Mariehamn. Fredrikshamn har den 1.1.2003 gått samman med Vehkalahti kommun, varför staden år 2003 inte längre enligt de valda kriterierna i lika hög grad är jämförbar med Mariehamn.

Vissa sådana övriga grunduppgifter som har relevans för uträkningarna framgår ur bilaga 1.

Dessutom har diskussioner förts med representanter för de åländska exempelkommunerna.

Andelssystemen för anläggningsprojekt har jämförts utgående från totalbelopp på nationell nivå, eftersom en granskning utgående från bara vissa kommuner inte nödvändigtvis ger en rättvisande bild av eventuella skillnader.

3. BIDRAGSSYSTEMEN

3.1 Allmänt

Kommunernas lagstadgade uppgifter på Åland avviker i praktiken i viss mån jämfört med de finländska. De åländska kommunerna sköter inte sjukvård direkt, sjukvården administreras direkt av Ålands landskapsstyrelse. Kostnaderna för gymnasieutbildning samt yrkes- och yrkeshögskoleutbildning finansieras inte heller i landskapsandelssystemet. Det här innebär att det finska statsandelssystemet omfattar finansiering av flere verksamheter än Ålands landskapsandelssystem, vilket bör beaktas då systemen jämförs. Skillnaden framgår ur figur 1. Ur figuren framgår hur kommunernas och samkommunernas kostnader fördelade sig mellan olika verksamheter år 2001 samt vilka av dessa verksamheter (inom parentes) som de åländska kommunerna inte handhar. Kostnaderna för sjukvård, gymnasieutbildning samt yrkes- och yrkeshögskoleutbildningen utgjorde sammanlagt ca en tredjedel, eller 34 % av kommunsektorns totalutgifter i riket.

Trots skillnader i uppgifter är grundstrukturen i de båda systemen i stort sett den samma. Sålunda omfattar båda systemen en allmän andel, uppgiftsbaserade andelar för socialväsendet och bildningsväsendet, med undantag för hälso- och sjukvården som inte handhas av de åländska primärkommunerna. Dessutom omfattar båda systemen ett utjämningsystem samt landskaps-/statsandelar för investeringar. Men inom de olika delarna finns även skillnader, såväl större som mindre.

Den konkreta jämförelsen av andelssystemens resultat för de specifika kommunerna försvåras av att det fastländska systemet omfattar en finansieringsandel för den enskilda kommunen som räknas ut som ett eurobelopp per invånare som avdras i statsandelkalkylen för helheter som inte är jämförbara i de olika systemen. (Exempel: finansieringsandel avdras från statsandelen i riket för en helhet bestående av socialväsendet och hälso- och sjukvårdsväsendet, medan det åländska systemet inte

omfattar ett landskapsandelssystem för hälso- och sjukvård). Det åländska landskapssystemet omfattar inte begreppet kommunal finansieringsandel.

En annan skillnad som försvårar en jämförelse är utbetalningen av statsandelen för utbildning, som beviljas direkt till den som upprätthåller utbildningen, och beviljas således inte alltid till hemkommunen. Landskapsandelen för utbildning (grundskola) beviljas däremot alltid åt hemkommunen, oberoende av i vilken skola eleven är inskriven.

Det åländska utjämningsystemet är av kompletterande natur, de kommuner som ligger under medeltalet får komplettering (tillägg i totalsystemet), medan utjämningsystemet i riket i princip (dock inte helt) är ett kostnadsneutralt utjämningsystem där de kommuner som ligger över medeltalet finansierar utjämnningen via en negativ utjämnning.

Det Åländska landskapssystemet beaktar, av naturliga orsaker, inte språkförhållanden. I det finska systemet beaktas språkförhållandena i den allmänna statsandelen och i statsandel för grundskola. I den allmänna statsandelen beviljas språktillägg för tvåspråkiga kommuner, vilket innebär att de enspråkigt svenska åländska kommunerna inte skulle erhålla språktillägg. Däremot är grunden för språktillägget i grundskolans statsandel antalet elever i skolor där undervisningsspråket är svenska, vilket innebär att språktillägget i grundskolans statsandel även skulle beröra åländska kommuner.

Såväl landskapsandelarna som statsandelarna är s.k. kalkylerade andelar. Utgångspunkten är att via matematiska modeller komma fram till objektivet sett möjligast rättvisa statsandelsbelopp enligt givna kriterier. Däremot är systemens primära uppgift inte att styra kommunernas beslutsfattande i fråga om den kommunala servicen. Kommunerna har i princip rätt att använda andelarna så som de finner för gott utgående från den lagstiftning som berör den service som kommunerna skall producera. Då systemen jämförs är helheten viktigare än de enskilda delarna. Det här är viktigt att komma ihåg då olika systemen jämförs med varandra.

Begrepp som i den här utredningen gäller Åland och deras fastländska motsvarigheter:

<u>Åland</u>	<u>Fasta Finland</u>
Landskapsandel	Statsandel
Komplettering av skatteinkomster	Utjämnning av statsandelar på basis av skatteinkomster
Exempelkommun	Jämförelsekommun

Skillnaderna mellan statsandelssystemet och landskapsandelssystemet finns i grova drag jämförda i bilaga 2. I det följande beskrivs andelssystemen mera i detalj.

3.2 Allmän landskapsandel / statsandel

Landskapsandelen

Grunden för den allmänna landskapsandelen är ett eurobelopp per invånare. Den allmänna landskapsandelen påverkas via systemet med fyra bosättningsstrukturgrupper av såväl skärgårdsförhållanden (skärgårdskommunerna i

egen grupp) som befolkningstäthet (grupperna 2 – 4). Skillnaderna mellan grupperna är stora, koefficienten i grupp 1 är drygt 16 gånger större än i grupp 4.

Dessutom beaktas i den allmänna landskapsandelen befolkningsminskning så, att en kommun med minskande befolkning kompenseras genom att det tidigare, högre befolkningsantalet delvis beaktas i landskapsandelen.

Statsandelen

Grunden för den allmänna statsandelen är som för landskapsandelen ett basbelopp per invånare. Förhöjande faktorer är skärgårdsförhållanden, fjärrortsförhållanden, tätortsförhållanden (trafik) samt språkförhållanden. Däremot finns ingen gradering som direkt motsvarar bosättningsstrukturgrupperna.

Skärgårdsförhållandena och fjärrortsförhållandena kan höja basbeloppet med tre eller sex gånger. Kommuner med skärgårdsdel erhåller ett tilläggsbelopp som räknas ut på basis av antalet personer som är bosatta i skärgården multiplicerat med 1,5 ggr den allmänna statsandelens grundbelopp. En kommun kan inte få förhöjning för såväl skärgårds- som fjärrortsförhållanden.

Tätortstillägg beviljas kommuner där tätortsbefolkningen överstiger 40 000 invånare.

Åt tvåspråkiga kommuner beviljas ett språktillägg som utgör 10 % av basbeloppet per invånare multiplicerat med kommunens invånarantal.

3.3 Socialvården

Landskapsandelen

Landskapsandelen för socialvården bygger primärt på eurobelopp per invånare i olika åldersgrupper. Dessutom beaktas bosättningsstrukturen via en landskapsandelsprocent (i praktiken två grupper: Mariehamn 24 % och övriga kommuner 37 %). Utöver det kan en kommun få utökad statsandel om nettokostnaderna per invånare för specialomsorgen överstiger landskapets medeltal med över 30 %.

Statsandelen

Statsandelen bygger primärt på ett eurobelopp per invånare i olika åldersklasser. Dessutom beaktas sysselsättningsgraden via en sysselsättningskoefficient, arbetslöshetsgraden i kommunen samt fjärrorts- och skärgårdsförhållanden.

Sysselsättningskoefficienten förklaras med att kostnaderna för barndagvården förorsakar 40 % av de totala kostnaderna inom socialvården. Sysselsättningsgraden beaktas genom att eurobeloppet för 0 – 6-åringar multipliceras med en sysselsättningskoefficient som beskriver förhållandet mellan relativa antalet sysselsatta i förädlingsbranscherna i kommunen jämfört med motsvarande koefficient för hela landet.

Av det totala kostnadsunderlaget förklaras 7 procent av kommunens arbetslöshet. Arbetslöshetsgraden beaktas på två sätt: ett eurobelopp som fördelas på basis av antalet arbetslösa och ett eurobelopp per invånare som fördelas på basis av en arbetslöshetskoefficient. Arbetslöshetskoefficienten beskriver kommunens relativa arbetslöshetsgrad i förhållande till arbetslöshetsgraden för hela landet.

Fjärrorts- och skärgårdsförhållandena beaktas med en procentuell förhöjning på 5 eller 15 % för fjärrortsförhållanden och 10 % för skärgårdsförhållanden.

Från den så uträknade kostnadsgrunden avdras den kommunala finansieringsandelen enligt ett fastsällt eurobelopp per invånare.

3.4 Bildningsväsendet

3.4.1 Grundskola

Landskapsandelen

Landskapsandelen för grundskolan bygger primärt på ett basbelopp per invånare i åldersklasserna 6 – 11 år och 12 – 15 år. Det erhållna totalbeloppet multipliceras med en kommungruppskoefficient. Det finns fem kommungruppskoefficienter som varierar mellan 1 och 0,28 enligt följande:

- Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga	1,00
- Vårdö	0,75
- fast-åländska kommuner, högst 1000 invånare	0,50
- fast-åländska kommuner, mer än 1000 invånare	0,40
- Mariehamn	0,28

Därutöver utbetalas ett eurobelopp per träningsundervisningselev.

Landskapsandelen utbetalas åt elevens hemkommun.

Statsandelen

Statsandelsgrunden för grundskolan utgörs av ett enhetspris per elev som går i kommunens grundskola. Enhetspriset bestäms dels på basis av ett nyckeltal och dels utgående från kommunens befolkningstäthet.

Nyckeltalet tar hänsyn till skolnätets struktur (små skolor) och antalet elever som överförs till specialundervisning. Det varierar också beroende på om undervisning ges i årsklasserna 7 – 9 eller inte. De kommunvisa priserna per enhet graderas enligt ett nyckeltal för kommunen och en särskild folktäthetskoefficient. Kommunens pris per enhet beräknas som ett vägt medeltal av ett eurobelopp beräknat på basis av nyckeltalet och ett belopp som baseras på kommunens befolkningstäthet. Nyckeltalet står för 40 % och befolkningstätheten för 60 % i denna beräkning. Det på detta sätt beräknade priset per enhet kan ytterligare höjas på basis av

- antalet elever med förlängd läroplikt
- språkfaktorer
- skärgårdsförhållanden
- behovsprövning.

En enskild kommuns pris per enhet för förskolan är ett belopp som utgör 85 % av priset per enhet för respektive kommuns grundskola.

Statsandelen för utbildning utbetalas till den som anordnar utbildningen, oberoende av elevernas hemkommun.

Av kommunerna avdras den kommunala finansieringsandelen enligt euro per invånare.

Schema för uträkning av en kommuns pris per enhet för elev i grundskolan framgår ur bilaga 3a och 3b.

3.4.2 Medborgarinstitut

Landskapsandelen

Landskapsandelen för medborgarinstitut uträknas enligt ett basbelopp per fastställd undervisningstimme (maximitimantal). Statsandelsprocenten är beroende på befolkningsstrukturgrupp 34 % (Mariehamn) eller 40 % (övriga kommuner).

Statsandelen

Statsandelen för medborgarinstitut uträknas liksom landskapsandelen på basis av ett basbelopp per fastställd undervisningstimme (maximitimantal). Därutöver beaktas en statsandelsprocent (57 %) och befolkningstäthet (eurobeloppet per undervisningstimme indelat i 5 grupper på basis av befolkningstäthet).

3.4.3 Bibliotek

Landskapsandel

Landskapsandelen för biblioteksverksamheten uträknas som ett basbelopp per invånare där basbeloppet är beroende på strukturgrupp (fyra grupper). Dessutom beaktas bosättningsstrukturgrupperingen (i praktiken två grupper: Mariehamn 34 % och övriga kommuner 40 %).

Statsandel

Statsandelen uträknas som ett basbelopp per invånare där basbeloppet är beroende på befolkningstäthet (5 grupper). Från statsandelen avdras en kommunal finansieringsandel, euro per invånare.

3.4.4 Kultur- och idrotts- och ungdomsverksamhet

Landskapsandel

Landskapsandelen för kultur-, idrotts- och ungdomsverksamheten uträknas som ett basbelopp per invånare per verksamhet. Dessutom beaktas bosättningsstrukturgrupperingen (i praktiken två grupper: Mariehamn 34 % och övriga kommuner 40 %).

Statsandel

Statsandelen för såväl kultur- som idrottsverksamheten uträknas som ett basbelopp per invånare. För idrottsverksamheten beaktas dessutom en statsandelsprocent på 37 %. Från statsandelen för kulturverksamheten avdras en kommunal finansieringsandel, euro per invånare.

Statsandelen för ungdomsverksamheten uträknas på basis av ett basbelopp per antalet invånare under 29 år. Dessutom beaktas en statsandelsprocent på 37 %.

3.5 Utjämningsystemet

Finansieringsstödet

Det åländska finansieringsstödssystemet omfattar komplettering av skatteinkomster samt ett understöd enligt prövning. Understödet enligt prövning beskrivs under p. 3.8.

Kompletteringen av skatteinkomster beviljas kommuner i vilka medeltalet av den beskattningsbara inkomsten vid kommunens inkomstbeskattning per invånare för de tre senast slutförda kommunalbeskattningarna underskrider en kompletteringsgräns. Kompletteringsgränsen uträknas på basis av medeltalet av den beskattningsbara inkomsten per invånare för de tre senast slutförda beskattningarna och en kommunvis koefficient som kan vara 0,95, 0,90 eller 0,85. Kompletteringsbeloppet utgör 100 % av skillnaden. Om medeltalet av kommunens beskattningsbara inkomst överstiger kompletteringsgränsen görs inget utjämningsavdrag.

Utgjämning av statsandelarna på basis av skatteinkomster

Statsandelarna utjämnas på basis av kommunens skattekraft, dvs. kalkylerade skatteinkomster. Vid uträkningen beaktas kommunalskatten, andelen av samfundsskatten och fastighetsskatten. Utjämnningen sker till en utjämningsgräns som är 90 % av hela landets genomsnittliga kalkylerade skatteinkomst per invånare.

Kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare jämförs med utjämningsgränsen. Om den är lägre än utjämningsgränsen beviljas kommunen ett utjämningsstillägg upp till utjämningsgränsen. Är kommunens kalkylerade skatteinkomst högre än utjämningsgränsen minskas kommunens statsandelar med ett belopp som utgör 40 % av skillnaden mellan kommunens kalkylerade skatteinkomster per invånare och utjämningsgränsen.

Vid beräkningen av utjämnningen använder man uppgifterna från den senast verkställda beskattningen, dvs. två år gamla skatteuppgifter.

Vid utbetalningen av statsandelarna fördelas utjämningsbeloppet på den allmänna statsandelen och de uppgiftsbaserade statsandelarna enligt följande:

- 6 % till den allmänna statsandelen
- 57 % till statsandelen för social- och hälsovården
- 37 % till statsandelen för undervisning och kultur.

I den här utredningen har denna fördelning av utjämnningen inte gjorts. På så sätt blir resultaten av jämförelsen mera jämförbara, eftersom motsvarande fördelning av skattekompletteringen inte görs i det åländska systemet.

3.6 Särskilt justeringsbelopp i landskapsandelarna

I samband med landskapsandelarna erläggs eller avdras ett s.k. justeringsbelopp. Justeringsbeloppet i landskapsandelarna har ingen motsvarighet i statsandelssystemet. Det har sin grund i avskaffandet av kommunernas delfinansiering av hälso- och sjukvården (ÅHS-avgiften) och införandet av ett allmänt avdrag för landskapet Åland. Justeringsbeloppet har inte medtagits i jämförelsen. Justeringsbeloppen är i regel så små att saknar betydelse för den här jämförelsen. Enda undantaget är Mariehamn, där det negativa justeringsbeloppet (416 000 € år 2002) utgjorde knappt 9 % av de totala landskapsandelarna för driftshushållningen.

3.7 Anläggningsprojekt

Landskapsandel för anläggningsprojekt, Åland

Landskapsandel för anläggningsprojekt som är nödvändiga för anordnandet av socialvården och anläggningsprojekt inom undervisnings- och kulturverksamheten kan på ansökan beviljas kommuner och kommunalförbund.

Med anläggningsprojekt avses byggande, anskaffning, grundlig reparation eller motsvarande åtgärder i fråga om lokaler som utgör en funktionell helhet samt anskaffning av lös egendom i samband med sådana åtgärder, om åtgärdens beräknade totalkostnader uppgår minst till det belopp som fastställs i socialvårdsplanen (35 000 euro) eller för undervisning och kultur i finansieringsplanen för anläggningsprojekt (118 000 euro år 2002). Anskaffning av markområde skall inte betraktas som ett anläggningsprojekt. Projektets totalkostnader kan underskrida gränsvärdet om finansieringen av projektet skulle komma att bli synnerligen betungande för kommunen eller kommunalförbundet.

Landskapsandelen beviljas enligt följande procentsatser beroende på kommunens bosättningsstrukturgrupp:

Bosättningsstrukturgrupp	Landskapsandelsprocent
1	65
2	60
3	55
4	40

Mervärdesskattens andel i kostnaderna beaktas inte.

Statsunderstöd för anläggningsprojekt i fasta Finland

Social- och hälsovården

Riksdagen godkände 17.6.2002 en ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Lagändringen trädde i kraft 1.1.2003. Enligt lagändringen kan statsunderstöd inom social- och hälsovården beviljas antingen som statsunderstöd för utvecklingsprojekt eller som statsunderstöd för anläggningsprojekt.

Statsunderstöd för utvecklingsprojekt

Med utvecklingsprojekt avses regionalt eller nationellt viktiga eller annars i stor utsträckning nyttiga projekt som är nödvändiga för ordnandet av social- och hälsovården i en kommun eller en samkommun och som stöder utvecklandet och effektiviseringen av verksamheten eller ibruktagande av nya arbetsätt.

En kommun eller en samkommun, eller om ett utvecklingsprojekt genomförs av flera kommuner och flera samkommuner, samtliga dessa, kan i statsunderstöd beviljas högst 50 % av den andel med vilken kommunen, samkommunen, kommunerna eller samkommunerna deltar i finansieringen av projektet. De totala kostnaderna för ett utvecklingsprojekt skall uppgå till minst 50 000 euro.

Statsunderstöd för anläggningsprojekt

Statsunderstöd kan betalas till en kommun eller samkommun för anläggningsprojekt som är nödvändiga för att ordna social- och hälsovården. De totala kostnaderna för projektet skall uppgå till minst 270 000 (300 000 från år 2004) euro. Projektets totala kostnader kan underskrida 270 000 euro om finansieringen av ett projekt på grund av att invånarantalet i och den ekonomiska ställningen för kommunen eller medlemskommunerna i en samkommun skulle komma att bli synnerligen betungande för kommunen eller samkommunen.

Med anläggningsprojekt avses en funktionsmässig helhet som utgörs av byggande, anskaffning eller ombyggnad av lokaler eller anskaffning av annan egendom eller en motsvarande åtgärd, om de beräknade kostnaderna för åtgärden håller sig inom den ram som fastställs i resursfördelningen.. Projekt som gäller förvärv av markområde anses inte vara anläggningsprojekt.

Statsunderstöd för anläggningsprojekt inom social- och hälsovården kan beviljas enligt en procentsats på 25 – 50 % av godkända kostnader beroende på kommunens utjämnade kalkylerade skatteinkomster per invånare. Från och med de projekt som påbörjas år 2002 beaktas inte mervärdesskattens andel i kostnaderna.

Undervisnings- och kultursektorn

Anläggningsprojekt inom undervisnings- och kultursektorn kan statsfinansieras på flera olika sätt. Anläggningsprojekt som gäller grundskola, bibliotek, idrottsverksamhet och medborgarinstitut finansieras nästan uteslutande så, att för projektet beviljas lagstadgad statsandel eller prövningsbaserat statsbidrag. Statsbidraget kan beviljas enligt en procentsats på 25 – 50 % av godkända kostnader beroende på kommunens utjämnade kalkylerade skatteinkomster per invånare. De kostnader som godkänns som grund uträknas som produkten av projektets omfattning mätt i m² och ett fastställt pris per enhet.

Dylik statsandel beviljas inom ramen för anslaget i statsbudgeten vanligen som s.k. efterhandsfinansiering, vilket innebär att statsandelen utbetalas under sju år i lika stora rater räknat från att projektet blivit klart.

Projekt som avser medborgarinstitut kan också finansieras genom att höja priset per enhet på basis av utrymmenas hyreskostnader

3.8 Understöd enligt prövning

Åland

Understöd enligt prövning kan beviljas en kommun som i första hand på grund av exceptionella eller tillfälliga kommunalekonomiska svårigheter är i behov av ökat ekonomiskt stöd. Som faktorer vilka påverkar behovet av ekonomiskt stöd beaktas också lokala särförhållanden.

Fasta Finland

Understöd enligt prövning kan beviljas kommunen i första hand på grund av exceptionella eller tillfälliga ekonomiska svårigheter. Lokala särförhållanden beaktas också som faktorer som påverkar behovet av ekonomiskt stöd. Då understödet beviljas

kan inrikesministeriet ställa villkor som gäller sanering av kommunens ekonomi och hur understödet skall användas.

Kriterierna för understöd enligt prövning på Åland och i riket är med andra ord mer eller mindre identiska.

3.9 Jämförelse av systemen, sammanfattning

Sammanfattningsvis kan man konstatera att strukturen i grova drag motsvarar varandra ganska bra, medan detaljbestämmelserna avviker från varandra i ganska hög grad.

Ingen del av landskapsandelarna uträknas på exakt samma sätt och enligt samma grunder som statsandelarna. Bosättningsstrukturgrupperingens betydelse i landskapsandelssystemet är central. Via den beaktas bl.a. befolkningstäthet och skärgårdsförhållanden. Det här syns väl i den allmänna landskaps-/statsandelen. Socialsektorns statsandelar beaktar nästan helt andra kriterier (sysselsättning, arbetslöshet, fjärr- och skärgårdsförhållanden) än landskapsandelen (specialomsorgens kostnader, befolkningstäthet). Mest skiljer sig landskapsandelarna för grundskolan, där statsandelen i motsats till landskapsandelen räknas ut per elev och utbetalas åt upprätthållaren och inte åt hemkommunen. Även grundskolans kriterier i övrigt skiljer sig från varandra i viss mån. Skillnaderna mellan kriterierna i bildningssektorns övriga andelar (medborgarinstitut, bibliotek, kultur- idrotts- och ungdomsverksamhet) är inte så stora.

Lagstiftningen för bidragen för anläggningstillgångar är liknande med undantag av fasta Finlands bidragsbestämmelser för utvecklingsprojekt, som saknas på Åland.

4. LANDSKAPS- OCH STATSANDELSUTRÄKNINGAR FÖR ÅR 2002

I det följande redogörs för de landskaps- och statsandelsberäkningar som gjorts för exempel- och jämförelsekommunerna.

4.1 Uträkningsprinciper för exempel- och jämförelsekommunerna

Landskapsandelsuträkningarna för de åländska kommunerna har använts som sådana. På motsvarande sätt har för de finländska jämförelsekommunerna uträknats vad landskapsandelen skulle bli enligt det åländska systemet. Från de fastländska kommunernas statsandelsberäkningar har utelämnats statsandelen för de funktioner som de åländska kommunerna inte handhar. För de åländska kommunernas del har räknats ut vilken statsandelen skulle bli på motsvarande sätt.

Olika omfattning i uppgifter

Kommunernas uppgifter och därmed statsandelsgrunden avviker på så sätt att de åländska kommunerna har färre uppgifter än de finländska. För att få uträkningarna jämförbara har från de finländska kommunernas statsandelar avdragits statsandelen för de uppgifter som de åländska kommunerna inte sköter. För de finländska

kommunernas del har på så sätt uträknats ett statsandelsbelopp där statsandelen för följande funktioner avdragits:

- hälso- och sjukvården
- gymnasieutbildning
- yrkesutbildningen
- yrkeshögskoleutbildningen

För de åländska kommunerna har uträknats statsandel på motsvarande sätt enligt det finländska systemet.

Jämförelsemedeltal

De jämförande uträkningar har gjorts utgående från följande principer:

I de fall uträkningar är beroende av landets eller landskapets medeltal har den jämförande kommunernas uppgifter inte beaktats i medeltalet om kommunen är ”utifrån”. (ex: då Maxmo kommuns komplettering av skatteinkomster har uträknats enligt det åländska systemet har som genomsnittsuppgifter använts de åländska kommunernas verkliga medeltal där Maxmos egna uppgifter inte påverkar medeltalet).

Principen har följts beträffande:

- sysselsättningskoefficienten (åländska kommuner jämförts med rikets medeltal)
- antal arbetslösa och arbetslöshetsprocent (åländska kommuner jämförts med rikets medeltal)
- skatteutjämnningen i såväl det åländska som det finländska systemet (jämförts med resp. medeltal)
- nettokostnader för specialomsorgen (finländska kommuner jämförts med landskapets medeltal)

Då det gäller åländska kommuner jämfört med riket har sättet att jämföra ingen större betydelse eftersom en enskild relativt liten kommun påverkar medeltalen bara marginellt. Uträknings sättet kan ha en viss betydelse då finländska kommuner jämförts med Ålands medeltal, eftersom Ålands medeltal bygger på en betydligt mindre population.

Finansieringsandelen

Ett speciellt problem i jämförelsen utgör den kommunala finansieringsandelen i det finländska systemets uppgiftsbaserade statsandelar. Det finländska statsandelssystemets utgångspunkt är att det för de uppgiftsbaserade statsandelarna först definieras s.k. kalkylerade kostnader för verksamheten. Från de kalkylerade kostnaderna avdras kommunens finansieringsandel enligt ett fast eurobelopp per invånare. Kommunens statsandel utgörs av skillnaden mellan de kalkylerade kostnaderna och finansieringsandelen.

Eftersom finansieringsandelen i det finländska systemet avdras för uppgiftshelheter som är större än vad de åländska kommunerna ansvarar för (t.ex. social- **och** hälsovård samt bildningsväsendet **inklusive** gymnasie-, yrkes- och yrkeshögskoleutbildning) bör finansieringsandelen i jämförelsen minskas med den andel som hänför sig till uppgiftshelheter som de åländska kommunerna inte handhar.

Bildningsväsendets finansieringsandel år 2002 inklusive statens nedskärningar var totalt 556,29 euro / invånare. Uträkningsgrunderna framgår ur bilaga 3. Om man i finansieringsandelens kostnadsgrund beaktar enbart de kalkylerade kostnaderna för grundskola, bibliotek och kulturverksamhet blir motsvarande finansieringsandel 323,97 euro / invånare fördelat enligt följande:

- Grundskola inklusive förskola: 298,63 €/inv.

- Biblioteksverksamhet 22,02 €/inv.
- Kulturverksamhet 3,32 €/inv.

Uträkning i bilaga 4. Dessa finansieringsandelar har beaktats i de jämförande uträkningarna.

För idrotts- och ungdomsverksamhet samt för medborgarinstitut fastställs ingen kommunal självfinansieringsandel.

Social- och hälsovårdens finansieringsandel år 2002 var 1 551,54 euro / invånare. Socialsektorns andel av den kommunala finansieringsandelen har uträknats i proportion till de kalkylerade kostnaderna för socialväsendet och social- och hälsovården enligt följande:

	Kalkylerade kostnader	Andels -%	Fin. andel/inv.
Kostnader för socialsektorn			
- enligt åldersstruktur	4 697 005 000 e		
- på basen av arbetslösheten	301 512 000 e		
Summa	4 998 517 000 e	47,52 %	737,35 e/inv.
Kostnader för hälso- och sjukvård			
- enligt åldersstruktur	4 191 296 000 e		
- på basen av sjukfrekvens	1 328 100 000 e		
Summa	5 519 396 000 e	52,48 %	814,19 e/inv.
Totalt	10 517 913 000 e	100 %	1551,54 e/inv.

I de belopp som ligger till grund för fördelningen har inte beaktats de kalkylerade kostnaderna för 0 – 6-åringar som uträknats skilt på basen av sysselsättningskoefficienten, eftersom dessa kostnader redan ingår i kostnaderna enligt åldersstruktur för socialsektorn. Även de kalkylerade kostnaderna på basen av fjärrortskoefficient och skärgårdsförhållanden har utelämnats ur fördelningsgrunden eftersom de hänför sig till såväl socialvård som hälso- och sjukvård. Den på så sätt uträknade finansieringsandelen för socialväsendet uppgår till 737,35 e / invånare.

I ovannämnda finansieringsandelsbelopp ingår fortfarande ett tillägg som baserar sig på de inbesparingar som gjordes på 90-talet.

Olika mottagare av landskaps-/statsandel (grundskolan)

Den s.k. upprätthållarmodellen i fasta Finland som innebär att statsandelen utbetalas åt den som upprätthåller utbildningen och inte åt elevens hemkommun innebär att landskapsandelarna inte är direkt jämförbara med statsandelarna för grundskolans del. För att förbättra jämförbarheten kan man antingen ”räkna om” landskapsandelarna så att de erläggs för de 6 – 15-åringar som går i den aktuella kommunens skolor oberoende av hemkommun, eller så att statsandelarna för de elever som är hemmahörande i den aktuella kommunen adderas i hop oberoende i vilken skola eleverna går. I den här utredningen har landskapsandelarna för grundskolans del jämförts med statsandelarna för kommunernas egna invånare oberoende i vilken kommuns skola de är inskrivna. Även totaljämförelserna (bildningssektorn totalt, driftshushållning totalt, landskaps- / statsandelar totalt) har gjorts så att landskapsandelarna för grundskolan jämförts med statsandelarna för kommunernas invånare oberoende i vilken skola (kommun) eleven är inskriven.

Pris per enhet för förskolan

I statsandelssystemet har fastställts ett pris per enhet för barn som går i av kommunen anordnad lagstadgad men frivillig förskola. Landskapsandelssystemet omfattar inte en motsvarande skilt definierad landskapsandelsdel för förskolan. Åland har inte heller motsvarande förskolelagstiftning. Förskoleundervisning ordnas emellertid allmänt i de åländska kommunerna. Av den anledningen har statsandelen för förskoleundervisningen beaktats i jämförelseuträkningarna. I de fastländska jämförelsekommunerna gick i medeltal 94 % av 6-åringarna i förskola. I statsandelsuträkningarna för de åländska exempelkommunerna har statsandelen uträknats utgående från samma procentsats.

Tolkning av landskaps- och statsandelsbestämmelserna (definition av ”skärgård”)

Landskaps- och statsandelbestämmelserna är i regel utformade så att det inte har uppstått svårigheter med att tolka dem i jämförelseuträkningarna. Den enda tolkningsbara frågan som samtidigt har stor betydelse för slutresultatet gäller fasta Ålands status i förhållande till bestämmelserna om skärgårdstillägg. Med andra ord: är fasta Åland skärgård enligt statsandelssystemet eller inte? Skillnaden i statsandel för Mariehamn, Jomala och Sund beroende på tolkning uppgår till mellan 257 och 271 euro per invånare. Utan att här dess mera analysera frågan är min uppfattning att båda tolkningarna kan motiveras. I den här jämförelsen har fasta Åland inte räknats som skärgård, dvs. av de åländska exempelkommunerna är det endast Brändö som klassats som skärgårdskommun.

Riktiga statsandels- och landskapsandelsbelopp?

Leder ovannämnda åtgärder till rätta belopp i uträkningarna? Rätta i den betydelsen att t.ex. uträkningen av landskapsandelsbeloppet matematiskt sett skulle bli riktigt enligt den åländska lagstiftningen för de finländska kommunerna. På grund av att systemen inte är direkt jämförbara kan man göra ovannämnda ”omvandlingar” på många olika sätt. Sättet att omvandla påverkar resultatet. Det här är viktigt att ha i minnet då resultatet analyseras. Resultatet skall inte tolkas på en cents eller en euros noggrannhet. Vad gäller de stora linjerna ger resultatet däremot adekvat information.

4.2 Analys av uträkningarna

Sammanställning av uträkningarna i euro, i euro per invånare, statsandelen i procent av landskapsandelen framgår ur tabeller 1 - 3. I det följande analyseras resultaten närmare. Jämförelsen för varje del presenteras grafiskt i absoluta tal och i euro per invånare. I första hand analyseras kalkylernas resultat mätt i euro per invånare.

Grundskolans statsandelar har i uträkningarna beaktats enligt elevernas hemkommun, och inte enligt upprätthållarmodellen, såsom de de facto utbetalats åt fastländska kommuner eller skulle ha utbetalats åt åländska kommuner.

4.2.1 Socialvården

Grundbeloppen per invånare var under år 2002 följande:

Åldersgrupp	Landskapsandel	Statsandel	Skillnad, €	Statsandel i procent av landskapsandel
0 – 6-år.	5 493,55	4 145,46	1 348,09	75,5 %
7 – 64-år.	237,07	295,94	- 58,87	124,8 %
65 – 74-år.	1 975,59	553,89	1 421,70	28,0 %
75 – 84-år.	1 975,59	3 242,81	- 1 267,22	164,1 %
85 -	3 052,86	9 159,27	- 6 106,41	300,0 %

Grundbeloppen framgår även grafiskt ur [figur 2](#). Grundbeloppen är inte direkt jämförbara eftersom det fastländska systemet omfattar en finansieringsandel som för socialväsandets del är ca 737 € per invånare oberoende av ålder och som avdras från kommunens statsandelsbelopp. (Det här innebär bl.a. att statsandelen för socialvården för en person i åldersgrupperna 7 – 64-åringar och 65 – 74-åringar i praktiken är negativ). I det åländska systemet multipliceras landskapsandelsbeloppet med en landskapsandelsprocent som är 24 % (Mariehamn) eller 37 % (övriga kommuner). Trots att beloppen inte som sådana är jämförbara uppvisar de en struktur som klart avviker från varandra. Den största skillnaden uppvisar eurobeloppet för över 85-åringar, där skillnaden är 300 %.

Av exempel- och jämförelsekommunerna var det enbart Sund som i landskapsandelarna erhöll eller skulle ha erlagt förhöjning på grund av höga kostnader för handikappvården. Förhöjningen uppgick till drygt 17 euro per invånare.

Jämförelse av uträkningarna framgår ur [figur 3 – 4](#). Skillnaderna mellan de olika systemens resultat är markant. Av kommunerna skulle städerna och skärgårdskommunerna få mera statsandel än landskapsandel medan resultatet för de övriga kommunerna skulle vara tvärtom. Skillnaderna beror bl.a. på den stora skillnaden mellan eurobeloppet per invånare över 85 år. Effekten syns tydligast för kommunerna Brändö och Houtskär som relativt sett har flere över 85-åringar än de övriga kommunerna och därmed skulle erhålla mera statsandel än landskapsandel. Av samma orsak blir statsandelen för Jomala och Sjundeå liten, eftersom de kommunerna har proportionellt sett få invånare över 85 år.

Brändös och Houtskärs statsandelar höjs även av skärgårdstillägget med 10 %.

Den stora skillnaden mellan statsandelarna i Jomala (175 €/inv) och Brändö (601 €/inv) förklaras nästa uteslutande av dels skillnaden i åldersstruktur och dels på skärgårdstillägget. Om åldersstrukturen i Jomala skulle vara den samma som i Brändö skulle statsandelen öka från 175 till ca 473 €/inv. Brändös statsandel skulle minska från 601 till ca 478 €/inv. om skärgårdstillägget togs bort. Då skulle skillnaden kommunerna emellan vara bara 5 euro per invånare.

Om åldersstrukturen i Jomala skulle vara den samma som i Brändö skulle landskapsandelen öka mycket mindre än statsandelen, eller med bara 47 € från 342 till ca 389 €/inv. Det här på grund av den stora skillnaden i eurobelopp per invånare i de olika systemen.

En annan orsak till skillnader är bosättningsstrukturgrupperingen i landskapsandelssystemet. I det fallet syns effekten tydligt för Mariehamn /

Fredrikshamn, som på grund av bosättningsstrukturgrupperingen får ca en tredjedel mindre landskapsandel per invånare än de övriga kommunerna.

Arbetslöshetens inverkan på statsandelen kan belysas genom att jämföra Mariehamn med Fredrikshamn. Trots den stora skillnaden i arbetslöshetsgrad (2,6 % resp. 16,3 %) får städerna i stort sett lika mycket statsandel för socialvården. (277,78 €/inv. resp. 309,69 €/inv.). Men den relativt obetydliga skillnaden beror på att effekten av skillnaden i invånarnas åldersstruktur delvis eliminerar arbetslöshetens effekt. Med Fredrikshamns åldersstruktur skulle Mariehamns statsandel minska med 48 €/inv. till ca 230 €/inv. Med Fredrikshamns åldersstruktur **och** arbetslöshetsgrad skulle Mariehamns statsandel uppgå till ca 290 €/inv. Mariehamns statsandel med "egen" åldersstruktur och Fredrikshamns arbetslöshetsgrad skulle uppgå till ca 340 €/inv. Fasta Finlands lägsta arbetslöshetsgrad år 2003 är 3,5 % och den högsta 28,9 %.

Även Sysselsättningskoefficientens inverkan på statsandelarna kan belysas genom att jämföra Mariehamn med Fredrikshamn, även om skillnaderna här är mindre. Om Mariehamns sysselsättningskoefficient (1,003600) skulle ersättas med Fredrikshamns koefficient (1,051555), skulle Mariehamns statsandel öka med 15 €/inv. till 293, 90 €/inv. Fasta Finlands lägsta sysselsättningskoefficient år 2003 är 0,57936255 och den högsta är 1,0571779.

4.2.2 Bildningssektorn

4.2.2.1 Grundskola

Landskapsandelar

Landskapsandelens basbelopp uppgick år 2002 till följande belopp per invånare:

Åldersgrupp	Basbelopp per invånare i åldersgruppen
6 – 11-åringar	3 983,74 €
12 – 15-åringar	5 032,11 €

Summan av basbeloppen multiplicerade med invånarantalet i respektive åldersgrupp multipliceras med en kommungruppskoefficient, som för de olika kommunerna enligt lagen är:

Brändö, Houtskär	1,00
-	0,75
-	0,50
Jomala, Sund, Sjundeå, Maxmo	0,40
Mariehamn, Fredrikshamn	0,28

Dessutom erläggs ett landskapsandelsbelopp per träningsundervisningselev som år 2002 uppgick till 14 246,39 euro per träningsundervisningselev. För de finländska kommunerna har som träningsundervisningselever beaktats de elever med 11-årig läroplikt (TRÄNS). Det här ger följande landskapsandelsbelopp per 6 – 15-åring i kommunen:

Mariehamn	1 381,12	Fredrikshamn	1 601,48
Jomala	1 846,21	Sjundeå	1 847,32
Sund	1 737,55	Maxmo	2 295,24
Brändö	5 291,45	Houtskär	4 674,68

Statsandelar

I statsandelarna uppgick det genomsnittliga priset per enhet inom grundskolan år 2002 till 4 633,04 euro per elev (före avdrag av kommunens finansieringsandel).

Förskoleelevernas pris per enhet uppgick till 85 % av grundskolans pris per enhet.

Priset per enhet (elever i kommunens skolor inklusive förskolan) efter avdrag av finansieringsandel för grundskolan i exempel- och jämförelsekommunerna uppgick eller skulle ha uppgått till:

Mariehamn	2 003,93	Fredrikshamn	1 273,40
Jomala	2 833,04	Sjundeå	2 271,28
Sund	3 127,60	Maxmo	3 075,78
Brändö	5 444,83	Houtskär	4 021,70

För Brändös del har beaktats samma tillägg som för Houtskär: skärgårdstillägg samt ett tillägg enligt prövning på 10 %. För de åländska kommunernas del har elever med anpassad läroplan beaktats som specialundervisningselever. Som TRÄNS1- elever resp. TRÄNS2-elever har beaktats de elever som enligt uppgift från Jomala kommun, som sköter motsvarande utbildning på Åland, hör till respektive grupp.

Jämförelse (upprätthållarmodellen)

Jämförelse av uträkningarna enligt utbetalda statsandelar (upprätthållarmodellen) framgår ur figur 5 – 6. Av de granskade kommunerna skulle två (Mariehamn och Brändö) erhålla mera statsandelar än landskapsandelar medan de övriga skulle erhålla en aning mindre (Fredrikshamn) eller väsentligt mindre statsandelar (resten).

Landskapsandelsbeloppen mätta i euro eller euro per invånare kan emellertid inte direkt jämföras med statsandelsbeloppen i detta fall. Orsaken är att

landskapsandelarna uträknas och utbetalas som en funktion av kommunens invånare i åldern 6 – 15 år medan statsandelarna uträknas och utbetalas på basen av hur många elever som går i skolor som upprätthålls av den aktuella kommunen

(upprätthållarmodellen). Skillnaden syns tydligt i jämförelsen så att de kommuner som t.ex. inte upprätthåller ett högstadium (av exempelkommunerna Sund och Jomala) erhåller betydligt mindre statsandel än landskapsandel mätt i euro per invånare.

Jämförelse (statsandel enligt hemkommun)

I syfte att få mera jämförbara uppgifter har landskapsandelen därför i den här undersökningen primärt jämförts med den statsandel som totalt utbetalas åt olika kommuner för de grundskoleelever vars hemkommun är respektive fastländska jämförelsekommun. För de åländska kommunerna har dessa alternativa statsandelsuträkningar gjorts utgående från antagandet att var och en kommun själv skulle sköta all grundutbildning för sina invånare. Den så uträknade jämförelsen (figur 7 – 8) ger ett helt annat resultat i synnerhet för Sund och Jomala, men också för en del av de fastländska jämförelsekommunerna. Av de åtta kommunerna skulle sex kommuner erhålla mera statsandel än landskapsandel och två (Fredrikshamn och Houtskär) erhålla mindre statsandel än landskapsandel. Mariehamns och Brändös resultat påverkas knappast alls av ändrat uträkningsätt beroende på att dessa kommuner ger undervisning i årsklasserna 7 - 9.

I nedanstående tabell jämförs grundskolans landskapsandel med den summa statsandel som utbetalats åt olika upprätthållarsamfund för de elever som är hemmahörande i respektive kommun (fasta Finland) och den statsandel som de åländska kommunerna

skulle erhålla om de skötte grundskoleutbildningen för sina egna invånare, mätt i euro per 6 – 15-åring:

Kommun	Landskapsandel	Statsandel	Skillnad
Mariehamn	1 381,12	2 042,49	-661,37
Jomala	1 846,21	2 858,40	-1 012,19
Sund	1 737,55	3 533,47	-1 795,93
Brändö	4 352,88	5 291,45	-938,57
Fredrikshamn	1 601,48	1 277,43	324,05
Sjundeå	1 847,32	2 268,17	-420,84
Maxmo	2 295,24	3 152,20	-856,96
Houtskär	4 674,68	4 245,13	429,54

Även så här uträknat är det endast Fredrikshamn och Houtskär som skulle erhålla mera landskapsandel än statsandel. Å andra sidan skulle Sund enligt jämförelsen erhålla mer än dubbelt mera statsandelar än landskapsandelar. Det bör beaktas att statsandelsuträkningarna utgår från att de åländska kommunerna själva skulle sköta undervisningen för sina egna invånare, vilket för Sunds del ger ett ”småskoletillägg” på ca 406 € per 6-15-åring. Om man förutom småskoletillägget räknar bort även språktillägget på 10 % blir statsandelen 2 633 € per 6-15-åring, vilket fortfarande är betydligt högre än landskapsandelen trots att alla förhöjande faktorer räknats bort.

Invånarantalet i Sund överskred 1 000 år 2000, vilket innebar att koefficienten enligt bosättningsstrukturgruppen i landskapsandelarna då sjönk från 0,50 till 0,40. En koefficient på 0,50 skulle höja landskapsandelarna från 1 737,55 € per 6-15-åring till ca 2 172 € per 6-15-åring. Även i det fallet förblir landskapsandelen lägre än statsandelen oberoende av vad som i övrigt beaktas i uträkningarna.

4.2.2.2 Medborgarinstitut

Landskapsandelens basbelopp uppgick till 61,10 euro per fastställd medborgarinstituttimme. Landskapsandelsprocenten var beroende på bosättningsstrukturgrupp antingen 34 % (grupp 4, Mariehamn och Fredrikshamn) eller 40 % (övriga kommuner), vilket i uträkningarna ger en landskapsandel på mellan 20,80 och 53,13 euro per invånare.

Statsandelens basbelopp uppgick till mellan 52,56 och 68,23 euro per fastställd medborgarinstituttimme beroende på bosättningsstrukturgrupp (befolkningstäthet) enligt följande:

Grupp	€/invånare	Kommuner
1	58,54	Houtskär
2	52,56	-
3	53,38	Maxmo
4	57,30	-
5	68,23	Mariehamn

Statsandelsprocenten var 57 %, vilket i uträkningarna ger en statsandel på mellan 25,89 och 72,53 euro per invånare.

Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 9 – 10. Av exempel- och jämförelsekommuner är det enbart Mariehamn, Maxmo och Houtskär som har egna

medborgarinstitut. För alla tre kommuner är statsandelen för medborgarinstitutet klart högre än landskapsandelen. Skillnaden beror främst på den högre statsandelsprocenten i riket. Skillnaden mellan landskapsandel och statsandel varierar mellan 5 euro per invånare (Maxmo) och 19 euro per invånare (Houtskär). För Mariehamns del är skillnaden 15 euro per invånare. Statsandelen i procent av landskapsandelen uppgår i de tre kommunerna till mellan 124 % och 159 %.

4.2.2.3 Bibliotek

Landskapsandelens basbelopp uppgick till mellan 39,16 och 51,00 euro per invånare beroende på bosättningsstrukturgrupp enligt följande:

Grupp	€/invånare	Kommuner
1	51,00	Brändö, Houtskär
2	39,16	Sund, Maxmo
3	40,56	Jomala, Sjundeå
4	43,34	Mariehamn, Fredrikshamn

Landskapsandelsprocenten var dessutom beroende på bosättningsstrukturgruppen antingen 34 % (grupp 4, Mariehamn och Fredrikshamn) eller 40 % (övriga kommuner), vilket ger en landskapsandel på mellan 14,57 och 21,36 euro per invånare.

Statsandelens basbelopp uppgick till mellan 36,60 och 56,33 euro per invånare beroende på bosättningsstrukturgrupp (befolkningstäthet) enligt följande:

Grupp	€/invånare	Kommun
1	56,33	Brändö, Houtskär
2	45,26	-
3	40,02	Sund, Maxmo
4	36,60	Jomala, Sjundeå
5	41,85	Mariehamn, Fredrikshamn

Biblioteksverksamhetens andel av kommunernas finansieringsandel har i jämförelsen beräknats till 22,02 euro per invånare, vilket skulle ge en statsandel på mellan 14,39 och 35,92 euro per invånare.

Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 11 – 12. Exempel- och jämförelsekommunerna representerade samtliga fyra bosättningsstrukturgrupper enligt det åländska systemet, samt alla fem bosättningsstrukturgrupper enligt det fastländska systemet med undantag av bosättningsstrukturgrupp 2, vilket innebär att exemplen relativt bra beskriver skillnaderna mellan systemen. Statsandelen i procent av landskapsandelen är (åländsk strukturgrupp/fastländsk strukturgrupp):

- 135 % i strukturgrupp 4/5 (Mariehamn och Fredrikshamn)
- 90 % i strukturgrupp 3/4 (Jomala och Sjundeå)
- 115 % i strukturgrupp 2/3 (Sund och Maxmo)
- 168 % i strukturgrupp 1/1 (Brändö och Houtskär)

De relativt stora skillnaderna i resultatet mellan de olika strukturgrupperna beror dels på en lägre statsandelsprocent i den åländska strukturgruppen 4, men främst på att finansieringsandelen i det fastländska systemet är ett fast eurobelopp per invånare som i motsats till ett procentbaserat avdrag förstärker skillnaden mellan grupperna. Det här syns tydligt i strukturgrupp 1 där basbeloppet per invånare är högst, vilket leder till att även skillnaden är störst där.

4.2.2.4 Idrottsverksamhet

Landskapsandelens basbelopp uppgick år 2002 till 11,84 euro per invånare, landskapsandelsprocenten beroende på bosättningsstrukturgrupp antingen 34 % (grupp 4, Mariehamn och Fredrikshamn) eller 40 % (övriga kommuner). Landskapsandelen i uträkningarna uppgår till mellan 3,98 och 4,96 euro per invånare.

Statsandelens basbelopp uppgick till 10,80 euro per invånare och statsandelsprocenten var 37 %, vilket i uträkningarna ger en statsandel på mellan 3,94 och 4,18 euro per invånare.

Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 13 – 14. Landskapsandelen blir en aning högre än statsandelen i kommuner med en annan bosättningsstrukturgrupp än grupp 4. I absoluta tal blir statsandelen fyra euro per invånare och landskapsandelen mellan fyra och fem euro per invånare. Skillnaden i absoluta tal är marginell, eller under en euro per invånare.

4.2.2.5 Ungdomsverksamhet

Landskapsandelens basbelopp uppgick år 2002 till 5,92 euro per invånare, landskapsandelsprocenten beroende på bosättningsstrukturgrupp antingen 34 % (grupp 4: Mariehamn, Fredrikshamn) eller 40 % (övriga kommuner). Det här ger en landskapsandel i uträkningarna på mellan 1,99 och 2,48 euro per invånare.

Statsandelens basbelopp uppgick till 12,30 euro per invånare under 29 år och statsandelsprocenten var 37 %, vilket i uträkningarna ger en statsandel på mellan 1,25 och 1,63 euro per invånare.

Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 15 – 16. Landskapsandelen varierar beroende på bosättningsstrukturgrupp mellan två och 2,5 euro per invånare. Statsandelen uppgår i alla exempelkommuner till ca 1,5 euro per invånare. Procentuellt sett är skillnaderna stora, statsandelen i procent av landskapsandelen uppgår till mellan 52 % (Brändö) och 80 % (Mariehamn). I absoluta tal är skillnaden liten, mellan 0,4 och 1,2 euro per invånare.

4.2.2.6 Kulturverksamhet

Landskapsandelens basbelopp uppgick till 4,70 euro per invånare, landskapsandelsprocenten var beroende på bosättningsstrukturgrupp antingen 34 % (grupp 4: Mariehamn och Fredrikshamn) eller 40 % (övriga kommuner). Det här ger en landskapsandel på mellan 1,58 och 1,97 euro per invånare.

Statsandelens basbelopp uppgick till 4,20 euro per invånare. Kulturverksamhetens andel av kommunernas finansieringsandel har i jämförelsen beräknats till 3,32 euro per invånare, vilket skulle ge en statsandel på knappt en euro per invånare. I jämförelsen ingår inte statsandel för grundundervisning i konst. Statsandelen för grundundervisning i konst uppgick år 2002 till 1,4 euro per invånare, kommunernas finansieringsandel till ca 1,1 euro per invånare, vilket skulle ge en statsandel för grundundervisning i konst på ca 0,3 euro per invånare.

Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 17 – 18. Landskapsandelen som mellan drygt 1,5 och knappt 2 euro per invånare medan statsandelen uppgår till ca 0,9 euro per invånare (ca 1,2 euro per invånare om grundundervisning i konst beaktas). Statsandelen uppgår till mellan 47 och 55 % av landskapsandelen. I absoluta tal är skillnaden liten, mellan 0,7 och 1 euro per invånare.

4.2.2.7 Bildningssektorns totalt

I statsandelsbeloppen för bildningssektorn totalt har grundskolans statsandelar beaktats enligt elevernas hemkommun, och inte enligt hur de de facto utbetalats ("upprätthållarmodellen"). Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 19 – 20.

På grund av att landskaps- och statsandelarna för grundskolan står för lejonparten av bildningssektorns landskaps- och statsandelar (ca 85 %), följer resultatet långt samma mönster som för grundskolan.

4.2.3 Uppgiftsbaserade totalt

I de uppgiftsbaserade statsandelsbeloppen totalt har grundskolans statsandelar beaktats enligt elevernas hemkommun, och inte enligt upprätthållarmodellen, såsom de de facto utbetalats eller skulle ha utbetalats. Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 21 – 22.

Av de åtta exempel- och jämförelsekommunerna skulle två (Jomala och Sjundeå) få mindre uppgiftsbaserade statsandelar än motsvarande landskapsandelar, medan de övriga sex kommunerna skulle erhålla mera statsandel än landskapsandel. Det är närmast statsandelen för socialvården som "drar ner" statsandelen för de två kommunerna. Mera statsandel för bildningssektorn kompenserar inte helt den låga statsandelen för socialvården för Jomala kommun.

4.2.4 Allmän landskaps-/statsandel

Basbeloppet för den allmänna landskapsandelen år 2002 var 84,59 euro per invånare. Efter multiplicering med koefficienten enligt bosättningsstrukturgrupp blir basbeloppet per invånare följande:

Grupp	€/invånare	Kommuner
1	330,76	Brändö och Houtskär
2	110,82	Sund och Maxmo
3	76,13	Jomala och Sjundeå
4	20,30	Mariehamn och Fredrikshamn

Basbeloppet för den allmänna statsandelen år 2002 var 27,65 euro per invånare. Med beaktande av en allmän nedskärning på 7,53 euro per invånare blir basbeloppet 20,12 euro per invånare, vilket ganska exakt motsvarar landskapsandelen enligt den åländska bosättningsstrukturgruppen 4. En tolkningsfråga gällande statsandelarna är skärgårdstillägget och de faståländska kommunerna. Räknas fasta Åland till skärgården eller skall bestämmelserna tolkas så att det hör till fastlandet? Frågan har stor betydelse för Mariehamn, Jomala och Sund, eftersom ett eventuellt skärgårdstillägg skulle påverka den allmänna statsandelen i väsentlig grad (165,90 euro per invånare). Dessutom skulle statsandelen för socialvården i de tre

kommunerna påverkas med mellan 91 och 106 euro per invånare. I dessa statsandelsuträkningar har fasta Åland räknats som ”fastland”, dvs. i statsandelsuträkningarna för Mariehamn, Jomala och Sund ingår inte skärgårdstillägg i den allmänna statsandelen och inte heller i statsandelen för socialvården. Så uträknade uppgår den allmänna statsandelen till mellan 19,89 och 194,73 euro per invånare enligt följande:

Kommun	€/invånare	Kommun	€/invånare
Mariehamn	19,89	Fredrikshamn	20,22
Jomala	19,95	Sjundeå	22,58
Sund	20,02	Maxmo	41,90
Brändö	190,85	Houtskär	194,73

Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 23 – 24. De olika beräkningsgrunderna leder till att andels-”strukturen” avviker klart från varandra, även om resultatet för Mariehamn och Fredrikshamn blir i det närmaste identiska i de båda systemen. Eftersom det åländska systemet utöver skärgårdsförhållanden även beaktar befolkningstäthet blir skillnaderna mellan det åländska och det fastländska systemet stort i kommuner som har liten befolkningstäthet men ingen eller liten skärgård. Men även skärgårdskommunerna (Brändö och Houtskär) erhåller ca dubbelt mera landskapsandel än statsandel, vilket beror på att skillnaden mellan basbeloppet i landskapsandelen efter multiplicering med koefficienten enligt bosättningsstrukturgrupp (330,76 €/inv.) är betydligt högre än statsandelssystemets basbelopp adderat med ett belopp som är sex gånger basbeloppet (skärgårdstillägget) och subtraherat med den allmänna nedskärningen (186,02 €/inv.). Av kommunerna är det enbart Sjundeå som år 2002 var officiellt tvåspråkig och som därmed fick språktillägg. Språktilläggets effekt är ca 2,8 euro per invånare i den allmänna statsandelen.

Den allmänna landskapsandelens relativa andel och betydelse i landskapsandelssystemet som helhet är större än den allmänna statsandelens motsvarande andel och betydelse i det fastländska systemet.

4.2.5 Landskaps-/statsandelar totalt före komplettering och utjämning

Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 25 – 26. Den allmänt sett högre nivån på den allmänna landskapsandelen jämfört med motsvarande statsandel innebär att skillnaderna mellan systemens resultat i viss mån har utjämnats. Fem kommuner av åtta skulle erhålla mera statsandel än landskapsandel. För några kommuner (Sund, Maxmo, Houtskär) är skillnaden mycket liten. Största skillnaden uppstår för Sjundeå (-193 euro per inv.) och Mariehamn (145 euro per inv.).

4.2.6 Komplettering/utjämning på basis av skatteinkomster

Komplettering av skatteinkomster i landskapsandelarna

Kompletteringen av skatteinkomster beviljades år 2002 samtliga åländska kommuner med undantag av Mariehamn och Saltvik. Av jämförelsekommunerna skulle såväl Maxmo som Houtskär erhålla komplettering, medan Fredrikshamn och Sjundeå inte skulle ha erhållit komplettering.

Kommun	Komplettering, €	Komplettering, €/inv.
Jomala	207 915	61,95
Sund	541 020	534,08
Brändö	290 029	578,90
Maxmo	853 520	794,71
Houtskär	477 848	721,83

Orsaken till att kompletteringen skulle bli större i Maxmo och Houtskär än i Sund och Brändö är att den kalkylerade skatteinkomsten i Maxmo och Houtskär var lägre.

Utjämnning av statsandelarna på basis av skatteinkomster

Utjämnningen av statsandelarna på basis av skatteinkomster uppgår i exempel- och jämförelsekommunerna till följande belopp:

Kommun	Utjämnning, €	Utjämnning, €/inv.
Mariehamn	- 4 852 585	- 457,40
Jomala	547 473	163,13
Sund	527 372	520,60
Brändö	245 723	490,47
Fredrikshamn	- 1 534 395	-156,84
Sjundeå	- 321 252	- 65,32
Maxmo	756 104	704,01
Houtskär	318 880	481,69

Samma kommuner som får skattekomplettering enligt det åländska systemet får även utjämningsstillägg enligt det fastländska systemet, dvs. Jomala, Sund, Brändö, Maxmo och Sjundeå. Jomala är den enda kommun där utjämningsstillägget är större i det fastländska systemet än i det åländska. En utjämningsgräns på 90 % (i stället för 85 %) skulle för Jomala ha gett ett motsatt resultat jämfört med fastländska systemet. Över huvudtaget skulle en utjämningsgräns på 90 % i det åländska systemet gett ett resultat som bättre skulle ha motsvarat det fastländska systemets resultat.

Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 27 – 28. Den största enskilda skillnaden mellan de olika systemen uppstår i form av det utjämningsavdrag som Mariehamn skulle råka ut för enligt det fastländska systemet. Avdraget skulle uppgå till över 4,8 milj. euro vilket motsvarar ca 457 euro per invånare. Avdraget ”kompenseras” inte heller i jämförelsen med landskapsandelssystemet av andra komponenter, vilket resulterar i den största enskilda skillnaden i provberäkningarna. Även Fredrikshamn och Sjundeå får ett utjämningsavdrag som dock är betydligt mindre. Orsaken till skillnaden i avdragets storlek står att finna i skillnaden i den kalkylerade skatteinkomsten per invånare för de berörda kommunerna.

4.2.7 Understöd enligt prövning

Ingen av exempel- eller jämförelsekommunerna erhöll finansieringsstöd enligt prövning år 2002.

4.2.8 Landskaps-/statsandelar för driftshushållning totalt efter komplettering och utjämning

Jämförelse av uträkningarna framgår ur figur 29 – 32. Även om skillnaderna i resultatet för systemens olika delar är relativt stora blir den totala statsandelen för Jomala, Sund, Brändö och Maxmo ganska nära den totala landskapsandelen. För de här kommunernas del eliminerar skillnaderna varandra. Däremot skulle Mariehamn stad på grund av den stora negativa utjämningen i statsandelarna på basis av skatteinkomster erhålla en statsandel totalt som skulle uppgå till bara 28,9 % av landskapsandelen. Motsvarande procentsats för Jomala är 103,7 %, för Sund 103,2 % och för Brändö 103,6 %.

Motsvarande procentsatser (statsandel / landskapsandel) för de fastländska kommunerna uppgår till följande: Fredrikshamn 75,0 %, Sjundeå 63,3 %, Maxmo 95,6 %, och Houtskär 87,7 %. Skillnaderna var med andra ord allmänt taget större bland dessa kommuner. Gemensamt för alla fyra fastländska jämförelsekommuner var att samtliga skulle erhålla mera landskapsandel än statsandel enligt de uträkningskriterier som använts i utredningen. Främsta orsaken till den stora skillnaden för Sjundeås del är statsandelen för socialvården, som uppgår till bara ca 40 % av vad landskapsandelen skulle uppgå till.

Den allmänna landskapsandelens relativa tyngd är större än den allmänna statsandelens. Skillnaden uppvägs delvis av att bildningssektorns statsandelar i de flesta av de granskade kommunerna inklusive alla fyra åländska kommuner är större än motsvarande landskapsandelar.

4.2.9 Landskapsandel / statsandel för anläggningsprojekt

Landskapsandelar

År 2002 beviljades ca 2 437 000 euro i landskapsandelar för anläggningsprojekt inom socialvården vilket utgjorde 94,6 euro per invånare. Landskapsandelen för socialsektorns anläggningsprojekt uppgår enligt socialvårdsplanen år 2003 till 2 256 080 euro vilket utgör ca 87,5 euro per ålänning. För socialvårdsplanens hela femårsperiod 2003 – 2007 uppgår medeltalet till ca 70 euro/invånare/år.

År 2002 beviljades 3 008 000 euro i landskapsandelar för anläggningsprojekt inom undervisningssektorn, vilket utgjorde 116,7 euro per invånare. Anslaget i Landskapsstyrelsens budget för grundskolans och bibliotekens anläggningsprojekt uppgår år 2003 till 2 500 000 euro, vilket utgör ca. 97 euro per ålänning.

Statsandelar

År 2002 var anslaget i statsbudgeten för social- och hälsovårdssektorns anläggningsprojekt 26,6 miljoner euro (beslutsfullmakter 16,6 miljoner euro), och år 2003 är anslaget 17,2 miljoner euro (beslutsfullmakter 33,2 miljoner euro). Medeltalet för de två åren uppgår till 8,5 euro per invånare för *såväl* social- som hälsovårdssektorn.

För år 2003 har kommunerna och samkommunerna sammanlagt lämnat in 163 förslag till anläggningsprojekt för erhållande av statsandel. Totalkostnaderna för projekten

uppgår till drygt 225 miljoner euro. Om man räknar med en genomsnittlig statsandelsprocent på 35 % skulle beslutsfullmakterna på 33,2 miljoner euro år 2003 räcka till ca 40 % av framställningarna.

Anslaget för undervisning (grundskola, gymnasier, grundundervisning i konst) uppgick år 2002 till 32 800 000 euro (2003 till 54 500 000 euro) och för allmänna bibliotek till 5 000 000 euro både år 2002 och 2003, vilket för år 2003 sammanlagt uppgår till ca 11,5 euro per invånare, eller bara knappt en åttondedel av motsvarande belopp på Åland trots att det fastländska beloppet i motsats till det åländska även omfattar gymnasier.

För åren 2003 – 2006 har Undervisningsministeriet kunnat godkänna ca 24 % av de föreslagna projekten gällande utrymmen för undervisning (grundskola, gymnasier och grundundervisning i konst). Eftersom kommunerna även genomför projekt utan att överhuvudtaget anhålla om statsfinansiering räknar man totalt med att undervisningsministeriet årligen beviljar statandel för mindre än 20 % av de anläggningsprojekt som inleds inom undervisningen. Av anläggningsprojekten inom biblioteksverksamheten har undervisningsministeriet kunnat godkänna nästan 50 % av de föreslagna projekten för åren 2003 – 2006.

Jämförelse

Mätt i euro per invånare beviljas klart mera landskapsandel för anläggningsprojekt på Åland än i fasta Finland. Om man beaktar både andelar för social(och hälsovårds)sektorn och utbildningssektorn och räknar ut ett medeltal för åren 2002 och 2003 blir resultatet följande:

Landskapsandel:	ca 208 euro/invånare/år
Statsandel	ca 14 euro/invånare/år (inkl. gymnasier samt sjukvård)

På det här sättet uträknad utgör statsandelen endast 7 % av landskapsandelen mätt i euro per invånare. Skillnaden kanaliseras till de åländska kommunerna både i form av högre landskapsandelsprocent och på så sätt att en större andel av verkställda anläggningsprojekt finansieras med landskapsandelar än motsvarande statsandelsfinansiering i fasta Finland.

4.2.10 Sammanfattande kommentarer

Andelssystemens struktur

Det är inte möjligt att på basen av provberäkningarna för de åtta kommunerna dra alltför långtgående slutsatser om de båda andelssystemens för- eller nackdelar. Då andelssystemen bedöms bör man bl.a. beakta många faktorer som inte granskats här, t.ex. olika kommunala landskaps- och statsfinansierade servicesektorers kostnadsnivå och resursbehov. Vissa kommentarer är dock på plats.

Det åländska systemet är enklare till sin struktur och mera ”genomsnittligt” än det fastländska. Det här är en positiv egenskap som det lönar sig att så långt som möjligt bevara.

Bosättningsstrukturgrupperingen i landskapsandelsystemet är av central betydelse, framför allt i den allmänna landskapsandelen och landskapsandelen för grundskolan. Med hjälp av bosättningsstrukturgrupperingen anpassas landskapsandelens storlek till

de varierande förhållanden som i väsentlig grad påverkar kostnaderna för serviceproduktionen. Eftersom bosättningsstrukturgruppernas antal är begränsat till fem, samtidigt som skillnaderna i kommunstruktur är stor, innebär det här att ”stegen” mellan grupperna kan bli stora. Ett praktiskt exempel på det här är grundskolans landskapsandel i Sund, som sjönk märkbart när invånarantalet steg över 1 000.

Bosättningsstrukturgrupperingen roll ersätts i de fastländska statsandelarna ofta av faktorer och koefficienter som steglöst varierar då förhållandena förändras. Exempel på det här är befolkningstätheten i grundskolans statsandel, sysselsättningskoefficienten och arbetslösheten i socialsektorns statsandel. Koefficienternas tyngd baserar sig på kostnadsutredningar som i viss mån kan vara föråldrade. En fördel med sådana koefficienter är att stats-/landskapsandelen inte gör stora ”hopp” då förhållandena ändras i kommunen. Nackdelen med koefficienterna är att ”genomskinligheten” i viss mån lider.

Bibliotekets landskapsandel är beroende på såväl egen strukturgruppering (fyra grupper) som landskapsandelsprocent på basis av bosättningsstrukturgrupp (i praktiken två grupper). Möjligheterna att slopa ”dubbelsystemet” kunde utredas.

Landskaps-/statsandelarnas nivå

De vägda medeltalen (euro per invånare) för andelarna för driftshushållningen i exempel- och jämförelsekommuner år 2002 var följande:

	Landskaps- andel	Statsandel	Skillnad
Socialvård	272,66	269,54	3,12
Bildningssektorn	238,90	299,18	- 60,28
Allmän ls/statsandel	54,17	27,47	26,70
Komplettering/utjämning	74,27	-135,13	209,39
Totalt	640,00	461,07	178,93

Trots att statsandelen i de åtta kommunerna sammanlagt uppgick till bara 72 % av landskapsandelarna kan man inte utan vidare dra den slutsatsen att landskapsandelssystemet generellt sett skulle vara ”generösare”. Den relativt stora skillnaden beror mycket långt på speciella ovanredovisade kommunvisa faktorer och faktorer i andelssystemens struktur, som med ett litet kommunurval i det här fallet påverkar resultatet mycket.

Däremot är det uppenbart att landskapsandelnivån för anläggningsprojekt mätt i euro per invånare är klart högre än motsvarande nivå för statsandelarna i fasta Finland. På basen av uppgifterna för hela landet åren 2002 och 2003 uppgår skillnaden till närmare 200 euro per invånare trots att statsandelsbeloppen omfattar även hälso- och sjukvård samt gymnasier. Statsandelen för anläggningsprojekt mätt i euro per invånare uppgick till endast 7 % jämfört med landskapsandelen.

5. FÖRÄNDRINGSTRYCK PÅ DET FINLÄNSKA STATSANDELSSYSTEMET

Det finländska statsandelssystemet är utsatt för ett ständigt förändringstryck. Nedan följer en kort förteckning över kritik och förslag till förändringar som har framförts

om det fastländska systemet. De olika ändringsförslagen står många gånger i konflikt med varandra. Förteckningen är inte fullständig, mer eller mindre välmotiverade ändringsförslag har framförts för praktiskt taget alla bitar i systemet.

Ändringsförslag:

- handikappades antal borde beaktas
- fjärrortskoefficienten i statsandelen för social- och hälsovården borde ersättas med annat
- Sysselsättningskoefficientens betydelse i socialsektorns statsandel för stor
- Arbetslösheten kunde beaktas på ett enklare sätt
- Upprätthållarmodellen och priset per enhet inom utbildningen kunde ersättas av ett system med euro per invånare som grund
- Strukturgrupperna i medborgarinstitutets och bibliotekets statsandelar kunde förenklas/slopas
- systemet med en kommunal finansieringsandel problematisk i och med att den i vissa fall leder till negativa statsandelar

För närvarande är bl.a. nedan nämnda möjliga frågor som berör utvecklandet av statsandelssystemet föremål för diskussion. Till den del förändringar verkställs sker det sannolikt tidigast fr.o.m. år 2005.

Allmän statsandel

- slopandet av den allmänna statsandelen och överföring av dessa statsandelar till de uppgiftsbaserade statsandelarna

Statsandel för socialvården

- revidering av fjärrortstillägget
- enklare system för beaktandet av arbetslösheten
- beaktande av handikappade i statsandelen
- beaktande av immigrationen

Statsandelen för undervisning och kultur

- beaktande av immigrationen
- slopandet av systemet med en finansieringsandel för grundskolan

Utjämnningen av skatter

- utelämnande av samfundsskatten och/eller fastighetsskatten och/eller delar av dem i utjämningsgrunden.

Regeringsprogrammet

I det nya regeringsprogrammet nämns följande frågor som berör kommunernas statsandelar:

- höjning av nivån på statsandelarna för social- och hälsovården
- kommunernas finansierings- och statsandelssystem utvärderas som en helhet före 2005. Som delar av helhetsbedömningen utreds möjligheterna till att överföra samfundsskatten helt till staten. Samtidigt utreds möjligheterna att utelägna fastighetsskatten från utjämningsystemet.
- statsandelssystemet utvecklas så att det befrämjar en utveckling av servicestrukturer, produktionssätt och interkommunalt samarbete. Statsandelssystemet utvecklas så att följderna av speciella förhållanden, stora städers specialförhållanden, flyttningsrörelser och förändringar i befolkningsstrukturen i beaktas i högre grad. Sektorstatsandelarna förenhetligas och görs klarare.

6. SAMMANDRAG

Landskapsandelssystemet och fyra åländska exempelkommuners och fyra fastländska jämförelsekommuners landskapsandelsuträkningar för år 2002 har i analysen jämförts med det fastländska statsandelssystemet och motsvarande statsandelsuträkningar för samma kommuner. I syfte att få uträkningarna jämförbara har ur statsandelsuträkningarna utelämnats den del som hänför sig till verksamhet som inte omfattas av landskapsandelssystemet. I jämförelsen har grundskolans statsandelar omräknats från upprätthållarmodellen till hemkommunbaserade statsandelsuträkningar.

Bidragssystemens struktur i stort är likartad, men detaljbestämmelserna avviker delvis rätt mycket från varandra. De väsentligaste olikheterna finns i grundskolans andelssystem, där landskapsandelen erläggs som ett eurobelopp per invånare i åldersklassen, medan statsandelen erläggs åt upprätthållarkommunen enligt ett enhetspris per elev. Ingen del av landskapsandelen uträknas på exakt samma sätt som motsvarande statsandelar.

De olika delarna i bidragssystemen för driftshushållningen ger på ovan nämnt sätt uträknade i vissa fall resultat för de olika delarna, som kraftigt avviker från varandra. I helhetsresultatet elimineras de olika delavvikelserna emellertid nästan helt. Av kommunerna skulle tre (Jomala, Sund och Brändö) totalt sett erhålla mera statsandel än landskapsandel, medan fem kommuner skulle erhålla mera landskapsandel. För flera kommuner är skillnaden mellan landskapsandel och statsandel mycket liten (Sund, Jomala, Brändö, Maxmo, men för några kommuner är skillnaden väsentlig (Mariehamn, Fredrikshamn, Sjundeå).

De största enskilda orsakerna till avvikelserna i totalresultaten är skillnaderna i utjämningsystemet (Mariehamn, Fredrikshamn) samt statsandelen för socialvården (Sjundeå).

Andelssystemen för anläggningsprojekt är i stort sett likadana med undantag av möjlighet till statsandel för utvecklingsprojekt inom social- och hälsovårdssektorn i riket. Mätt i euro per invånare beviljas betydligt mera medel för anläggningsprojekt på Åland än i fasta Finland.

Förändringstrycket på i synnerhet många detaljer inom statsandelssystemet är stort. I vissa fall har det förslagits sådana ändringar som skulle innebära att statsandelssystemet mera skulle likna landskapsandelssystemet (beaktande av handikapade, slopandet av upprätthållarmodellen mm.).

Källor, bl.a.:

Finlands Kommunförbunds hemsidor: Statsandelarna för år 2002 samt grunderna för uträkning av dem .

Kuthanek: Arviointia ja laskelmia kuntien rahoitusjärjestelmän kehittämiseksi. Helsingfors 2003

Landskapslag om landskapsandelar till kommunerna 19.10.1993/70

Landskapslag om planering och landskapsandel för socialvården 19.10.1993/71

Landskapslag om planering och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten 19.10.1993/72

Landskapslag om bosättningsstrukturgrupper 19.10.1993/73

von Martens, Nygård: Kommunernas statsandelssystem från den 1.1.1997, Helsingfors 1997

Ålands landskapsstyrelse: Landskapsandelarna för år 2002 samt grunderna för uträkning av dem (excel-tabeller)

VISSA GRUNDUPPGIFTER OM KOMMUNERNA

ANTAL INVÅNARE 1.1.2001

	Mariehamn	Jomala	Sund	Brändö	F:hamn	Sjundeå	Maxmo	Houtskär
0 - 6-åringar	796	293	93	36	650	436	71	50
7 - 64-åringar	8 005	2 626	748	355	7 177	3 900	787	460
65 - 74-åringar	777	203	95	52	1 119	304	110	88
75 - 84-åringar	658	152	46	51	699	165	94	71
över 85-åringar	252	54	31	20	187	48	32	24
Summa	10 488	3 328	1 013	514	9 832	4 853	1 094	693

Varav:

0 - 28-åringar	3 694	1 204	323	138	2 873	1 688	383	205
6 - 11-åringar	699	324	86	46	591	458	95	32
12 - 15-åringar	444	185	45	25	358	272	66	22
6 - 15-åringar	1 143	509	131	71	949	730	161	54

Åldersgruppernas relativa andel i procent

	Mariehamn	Jomala	Sund	Brändö	F:hamn	Sjundeå	Maxmo	Houtskär
0 - 6-åringar	7,6	8,8	9,2	7,0	6,6	9,0	6,5	7,2
7 - 64-åringar	76,3	78,9	73,8	69,1	73,0	80,4	71,9	66,4
65 - 74-åringar	7,4	6,1	9,4	10,1	11,4	6,3	10,1	12,7
75 - 84-åringar	6,3	4,6	4,5	9,9	7,1	3,4	8,6	10,2
över 85-åringar	2,4	1,6	3,1	3,9	1,9	1,0	2,9	3,5
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100

UPPGIFTER OM BESKATTNINGEN

Besk.bar inkomst per capita, tre års medeltal	19 226	11 657	9 457	10 030	14 634	13 062	8 029	9 304
--	--------	--------	-------	--------	--------	--------	-------	-------

Kalkylerad skatteinkomst per kapita 2000:	3 548,89	2 226,12	1 867,36	1 917,34	2 780,81	2 563,00	1 708,37	1 939,03
--	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

SOCIALSEKTORN

Sysselsättnings- koefficient	1,003600	0,945200	0,917390	0,862814	1,051555	0,998654	0,857570	0,804854
---------------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

Antal arbets- lösa år 2000	143	20	10	8	772	135	34	22
-------------------------------	-----	----	----	---	-----	-----	----	----

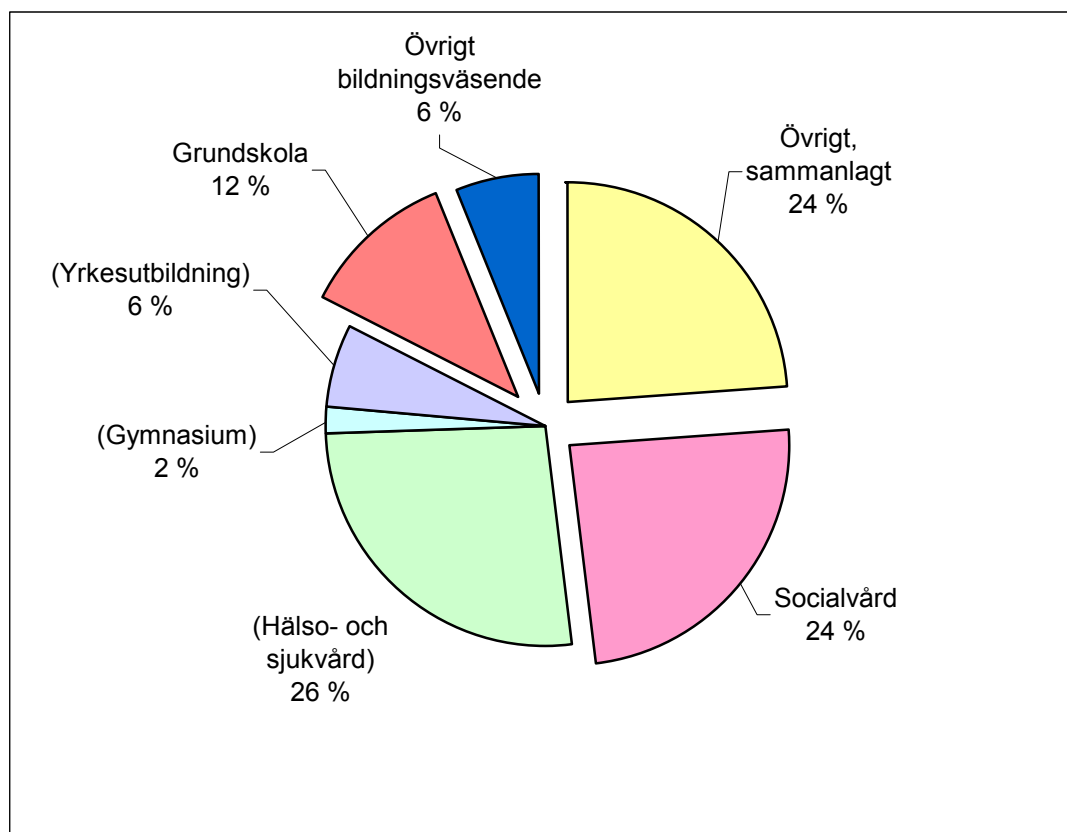
Arbetslöshets- procent 2000	2,6	1,2	1,9	3	16,3	5,5	6,9	7,3
--------------------------------	-----	-----	-----	---	------	-----	-----	-----

Arbetslöshets- koefficient	0,20155	0,093023	0,147287	0,232558	1,263566	0,426357	0,534884	0,565891
-------------------------------	---------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

BILDNINGSEKTORN

Antal tränings- underv.elever / handikappade	12,2	3,6	0	0	25	5	1	1
- Varav gravt handikappade	3	0	0	0	2	1	0	1

FIGUR 1:
Fördelning av kommunernas och samkommunernas bruttoutgifter 2001

SKILLNADER MELLAN LANDSKAPSANDELSSYSTEM OCH STATSANDELSSYSTEM

ALLMÄN LANDSKAPS- /STATSANDEL	LS-ANDEL	STATSAND
Bygger på €/invånare	X	X
Beaktar		
- skärgårdsförhållanden	X	X
- fjärrortsförhållanden	-	X
- tätortsproblematik (trafik)	-	X
- språkförhållanden	-	X
- befolkningstäthet	X	-
- befolkningsminskning	X	-
SOCIALVÄSENDET		
Bygger på €/invånare enligt åldersklasser	X	X
Omfattar en kommunal finansieringsandel	-	X
Beaktar:		
- sysselsättningsgrad	-	X
- arbetslöshetsgrad	-	X
- fjärrortsförhållanden	-	X
- skärgårdsförhållanden	-	X
- specialomsorgens kostnader	X	-
- befolkningstäthet	X	-
Omfattar som en integrerad del statsandel för hälso- och sjukvård som i sin tur även beaktar:	-	X
- sjukfrekvens	-	X
BILDNINGSVÄSENDET		
<u>Grundskola</u>		
Bygger på:		
- €/invånare enligt åldersklasser	X	-
- enhetspris per elev	-	X
Beaktar:		
- befolkningstäthet	X	X
- skärgårdsförhållanden	X	X
- handikappade elever	X	X
- skolstruktur	-	X
- specialundervisning	-	X
- tvåspråkighet	-	X
- barn i förskoleundervisning	-	X

(Bilaga 2, forts.)

	LS-ANDEL	STATSAND
<u>Medborgarinstitut</u>		
Grund: € / undervisningstimme	x	x
Beaktar befolkningstäthet	x	x
<u>Bibliotek</u>		
Grund: € / invånare	x	x
Beaktar befolkningstäthet	x	x
<u>Kulturverksamhet</u>		
Grund: € / invånare	x	x
Beaktar befolkningstäthet	x	-
<u>Idrottsverksamhet</u>		
Grund: € / invånare	x	x
Beaktar befolkningstäthet	x	-
<u>Ungdomsarbete</u>		
Grund: € / invånare	x	-
Grund: € / invånare under 29 år	-	x
Beaktar befolkningstäthet	x	-

FINANSIERINGSSTÖD / UTJÄMNING AV SKATTER I STATSANDELARNA

Kompletterings/utjämningsgränsen alltid 90 % av medeltalet	-	x
Kompletterings/utjämningsgränsen beroende på befolkningstäthet och skärgårdsförhållanden	x	-
Positiv utjämning på 100 % till utjämningsgränsen	x	x
Negativ utjämning som uppgår till 40 % av skillnaden	-	x
Bygger på senast verkställda beskattning	-	x
Bygger på tre senaste års medeltal	x	-
Bygger alltid på kalkylerad skatteprocent	-	x
Bygger på kalkylerad skatteprocent eller på kommunens egen procentsats (om lägre)	x	-

ANLÄGGNINGSPROJEKT

40 - 65 % beroende på bosättningsstruktur	x	-
25 - 50 % beroende på utjämnad kalkylerad skatteinkomst per invånare	-	x

GRUNDER FÖR BERÄKNING AV PRISET PER ENHET ÅR 2003 FÖR DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN

Nyckeltalsdelen (Vikt 40 %):

	<u>Årskurs 1–6</u>	<u>Årskurs 7–9</u>
Bastal	80	140
Tillägg för liten skola	<u>(80 – elevantal) x 1,2</u>	<u>(180 – elevantal) x 0,6</u>
– tillägg högst	–	60

Tillägg för specialundervisningselev 106

– för elever inom specialundervisningen inget tillägg för liten skola (räknas som elev vid bestämning av skolans storlek, men inte i det antal elever som används som multiplikator)

– för specialskolor inget tillägg för liten skola

Befolkningstäthet A $= 1 + (5 - \text{befolkningstätheten})/100 \times 6$
när befolkningstätheten = < 5 inv./km²

Formel för beräkning av priset per enhet:

(43,141 x nyckeltalet -223,87) eller

(43,141 x nyckeltalet -223,87) x A

Befolkningstäthetsdelen (Vikt 60 %):

Konstanten – koefficienten x befolkningstätheten

<i>Konstant</i>	<i>Koefficient</i>	<i>Variabel</i> när den vägda befolkningstätheten
7 581,48	1 083,240	<= 2
5 525,54	55,270	<= 5
5 762,70	102,700	<=10
4 930,00	19,430	<=30
4 347,10	-	> 30

Utjämningskoefficienten 0,996372 (koefficienten för år 2003)

TRÄNS1-förhöjning: 2 x genomsnittligt pris per enhet x TRÄNS1-elever/totalt antal elever

TRÄNS2-förhöjning: 3,5 x genomsnittligt pris per enhet x TRÄNS2-elever/totalt antal elever

Det genomsnittliga priset per enhet år 2003 är 4 764,42 €

EXEMPEL PÅ HUR NYCKELTALET FASTSTÄLLS FÖR DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN

Årskurs 1–6	Elever	Formel	Summa
– baspoäng			
Årskurs 1–6	1015 ¹⁾	1 015*80	81 200
– förhöjningspoäng (per elev i årskurs 1–6)			
Skola A	452		0
Skola B	50	(80-50)*1,2*50	1 800
Skola C	27	(80-27)*1,2*27	1 717
Skola D	180		0
Skola E	250		0
Skola F	17	(80-17)*1,2*(17-2)	1 134
Årskurs 7–9			
– baspoäng			
Årskurs 7–9	458	458*140	64 120
– förhöjningspoäng (per elev i årskurs 7–9)			
Årskurs 7–9	458	(180-458)*0,6 x 458	0
SPECIALUNDERVISNING (förhöjningspoäng)			
Specialskola (ANS)	(23) ¹⁾	23*106	2 438
Specialskola (TRÄNS)	(16) ¹⁾	16*106	1 696
Integrerade i den allmänna undervisningen			
– skola F (ANS)	(2)	2*106	212
Elever sammanlagt	1 473	Summa, sammanlagt	154 317
Nyckeltal för kommunen 154 317:1 473			104,8

¹⁾ Eleverna vid specialskolorna har här antagits gå i årskurs 1–6, varvid baspoäng beräknats per 80 elever.

TABELL 1: SAMMANDRAG AV LANDSKAPSANDELAR

LS-ANDEL, EURO	Mariehamn	Jomala	Sund	Brändö	Fredrikshamn	Sjundeå	Maxmo	Houtskär
	Euro	Euro	Euro	Euro	Euro	Euro	Euro	Euro
Socialvård	2 369 977	1 146 388	410 077	202 194	2 264 344	1 625 354	398 611	285 313
Grundskola	1 578 621	939 718	227 619	309 055	1 519 808	1 348 547	369 534	252 432
Medborgarinstitut	273 728	0	0	0	0	0	22 338	35 169
Bibliotek	154 554	53 989	15 869	10 486	144 887	78 729	17 138	14 137
Idrottsverksamhet	42 204	15 755	4 796	2 433	39 564	22 975	5 179	3 281
Ungdomsverksamhet	21 105	7 879	2 398	1 217	19 785	11 489	2 590	1 641
Kulturverksamhet	16 757	6 256	1 904	966	15 709	9 122	2 056	1 303
Bildningssektorn totalt	2 086 969	1 023 597	252 586	324 157	1 739 753	1 470 862	418 836	307 963
Uppgiftsbaserade totalt	4 456 946	2 169 985	662 663	526 351	4 004 097	3 096 216	817 447	593 276
Allmän ls-andel	212 932	253 374	112 258	186 268	213 723	369 479	142 256	238 712
Summa ls-andelar	4 669 877	2 423 359	774 921	712 619	4 217 820	3 465 695	959 703	831 988
Kompletter av skatteink.	0	207 915	541 021	290 029	0	0	853 520	477 848
Ls-andel sammanlagt	4 669 877	2 631 275	1 315 942	1 002 649	4 217 820	3 465 695	1 813 223	1 309 836

LS-ANDEL, EURO / INV.	Mariehamn	Jomala	Sund	Brändö	Fredrikshamn	Sjundeå	Maxmo	Houtskär
	Euro / inv	Euro / inv	Euro / inv	Euro / inv	Euro / inv	Euro / inv	Euro / inv	Euro / inv
Socialvård	223,39	341,59	404,81	403,58	231,46	330,49	371,15	430,99
Grundskola	148,80	280,01	224,70	616,88	155,35	274,21	344,07	381,32
Medborgarinstitut	25,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20,80	53,13
Bibliotek	14,57	16,09	15,67	20,93	14,81	16,01	15,96	21,36
Idrottsverksamhet	3,98	4,69	4,73	4,86	4,04	4,67	4,82	4,96
Ungdomsverksamhet	1,99	2,35	2,37	2,43	2,02	2,34	2,41	2,48
Kulturverksamhet	1,58	1,86	1,88	1,93	1,61	1,85	1,91	1,97
Bildningssektorn totalt	196,72	305,01	249,34	647,02	177,83	299,08	389,98	465,20
Uppgiftsbaserade totalt	420,11	646,60	654,16	1 050,60	409,29	629,57	761,12	896,19
Allmän ls-andel	20,07	75,50	110,82	371,79	21,85	75,13	132,45	360,59
Summa ls-andelar	440,18	722,10	764,98	1 422,39	431,14	704,70	893,58	1 256,78
Kompletter av skatteink.	0,00	61,95	534,08	578,90	0,00	0,00	794,71	721,83
Ls-andel sammanlagt	440,18	784,05	1 299,05	2 001,29	431,14	704,70	1 688,29	1 978,60

TABELL 2: SAMMANDRAG AV STATSANDELAR

STATSANDEL, EURO	Mariehamn	Jomala	Sund	Brändö	Fredrikshamn	Sjundeå	Maxmo	Houtskär
	Euro	Euro	Euro	Euro	Euro	Euro	Euro	Euro
Socialvård	2 946 982	589 539	322 788	301 201	3 029 714	646 669	370 639	395 057
Grundskola	2 334 572	1 454 924	462 885	375 693	1 212 280	1 655 761	507 504	229 237
Medborgarinstitut	435 580	0	0	0	0	0	27 810	48 016
Bibliotek	207 977	48 522	18 234	17 635	194 969	70 757	19 692	23 777
Idrottsverksamhet	41 910	13 299	4 048	2 054	39 289	19 393	4 372	2 769
Ungdomsverksamhet	16 811	5 479	1 470	628	13 075	7 682	1 743	933
Kulturverksamhet	9 229	2 929	891	452	8 652	4 271	963	610
Bildningssektorn totalt	3 046 080	1 525 153	487 529	396 463	1 468 264	1 757 863	562 083	305 342
Uppgiftsbaserade totalt	5 993 062	2 114 692	810 316	697 664	4 497 978	2 404 532	932 723	700 399
Allmän statsandel	211 019	66 959	20 382	95 614	197 820	111 061	44 997	128 912
Summa statsandelar	6 204 080	2 181 652	830 698	793 278	4 695 798	2 515 593	977 719	829 311
Skatteutjämning	-4 852 585	547 473	527 372	245 723	-1 534 395	-321 252	756 104	318 880
Statsandel sammanlagt	1 351 495	2 729 125	1 358 069	1 039 001	3 161 403	2 194 340	1 733 823	1 148 191

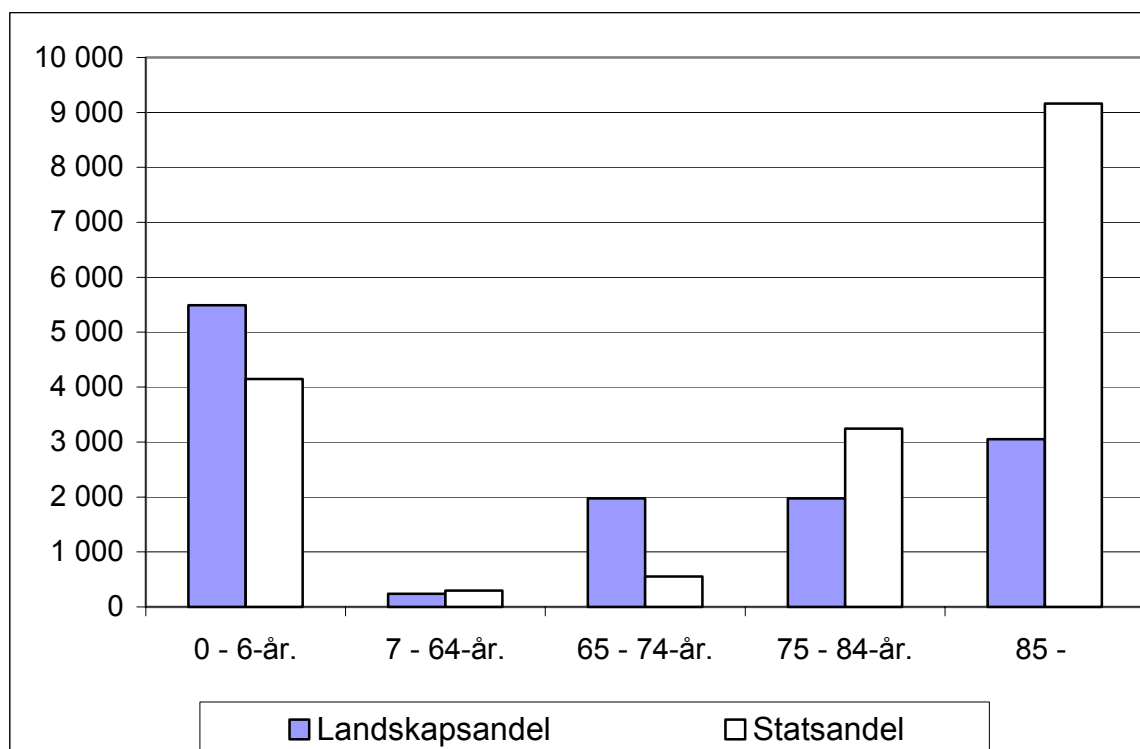
STATSANDEL, €/ INV	Mariehamn	Jomala	Sund	Brändö	Fredrikshamn	Sjundeå	Maxmo	Houtskär
	Euro/inv	Euro/inv	Euro/inv	Euro/inv	Euro/inv	Euro/inv	Euro/inv	Euro/inv
Socialvård	277,78	175,67	318,65	601,20	309,69	131,49	345,10	596,76
Grundskola	220,06	433,53	456,94	749,89	123,92	336,67	472,54	346,28
Medborgarinstitut	41,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25,89	72,53
Bibliotek	19,60	14,46	18,00	35,20	19,93	14,39	18,34	35,92
Idrottsverksamhet	3,95	3,96	4,00	4,10	4,02	3,94	4,07	4,18
Ungdomsverksamhet	1,58	1,63	1,45	1,25	1,34	1,56	1,62	1,41
Kulturverksamhet	0,87	0,87	0,88	0,90	0,88	0,87	0,90	0,92
Bildningssektorn totalt	287,12	454,46	481,27	791,34	150,08	357,43	523,36	461,24
Uppgiftsbaserade totalt	564,90	630,12	799,92	1 392,54	459,77	488,92	868,46	1 058,00
Allmän statsandel	19,89	19,95	20,12	190,85	20,22	22,58	41,90	194,73
Summa statsandelar	584,79	650,08	820,04	1 583,39	480,00	511,51	910,35	1 252,74
Skatteutjämning	-457,40	163,13	520,60	490,47	-156,84	-65,32	704,01	481,69
Statsandel sammanlagt	127,39	813,21	1 340,64	2 073,85	323,15	446,19	1 614,36	1 734,43

Invånarantal 1.1.2002	10 609	3 356	1 013	501	9 783	4 918	1 074	662
6 - 15-åringar 1.1.2001	1 143	509	131	71	949	730	161	54
6 - 15-åringar, andel	10,9	15,3	12,9	13,8	9,7	15,0	14,7	7,8
Ls-andel, grundskola, $\notin$ elev	1 381,12	1 846,21	1 737,55	4 352,88	1 601,48	1 847,32	2 295,24	4 674,68
Statsandel, grundskola, $\notin$ elev	2 042,49	2 858,40	3 533,47	5 291,45	1 277,43	2 268,17	3 152,20	4 245,13
Skillnad	-661,37	-1 012,19	-1 795,93	-938,57	324,05	-420,84	-856,96	429,54

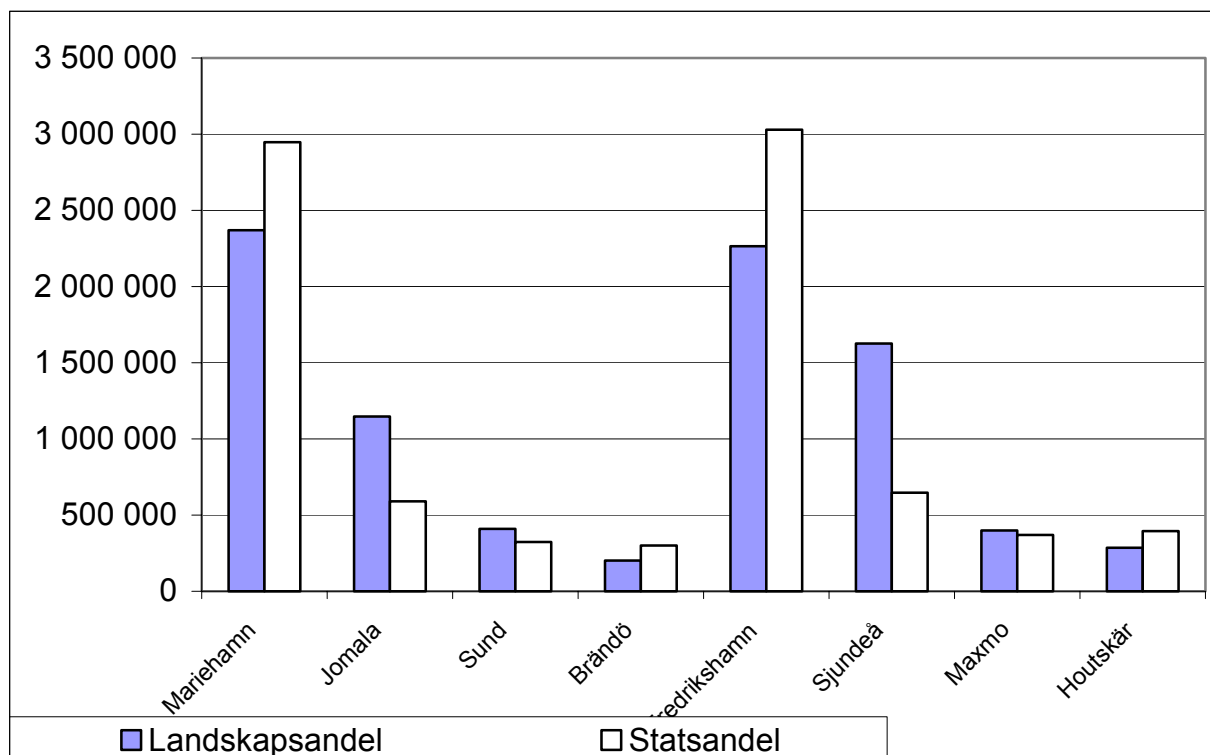
TABELL 3: Statsandel i procent av landskapsandel, euro per invånare

	Mariehamn	Jomala	Sund	Brändö	Fredrikshamn	Sjundeå	Maxmo	Houtskär
Socialvård	124,3	51,4	78,7	149,0	133,8	39,8	93,0	138,5
Grundskola	147,9	154,8	203,4	121,6	79,8	122,8	137,3	90,8
Medborgarinstitut	159,1						124,5	136,5
Bibliotek	134,6	89,9	114,9	168,2	134,6	89,9	114,9	168,2
Idrottsverksamhet	99,3	84,4	84,4	84,4	99,3	84,4	84,4	84,4
Ungdomsverksamhet	79,7	69,5	61,3	51,6	66,1	66,9	67,3	56,9
Kulturverksamhet	55,1	46,8	46,8	46,8	55,1	46,8	46,8	46,8
Bildningssektorn totalt	146,0	149,0	193,0	122,3	84,4	119,5	134,2	99,1
Uppgiftsbaserade totalt	134,5	97,5	122,3	132,5	112,3	77,7	114,1	118,1
Allmän statsandel	99,1	26,4	18,2	51,3	92,6	30,1	31,6	54,0
Summa statsandelar	132,9	90,0	107,2	111,3	111,3	72,6	101,9	99,7
Skatteutjämning		263,3	97,5	84,7			88,6	66,7
Statsandel sammanlagt	28,9	103,7	103,2	103,6	75,0	63,3	95,6	87,7

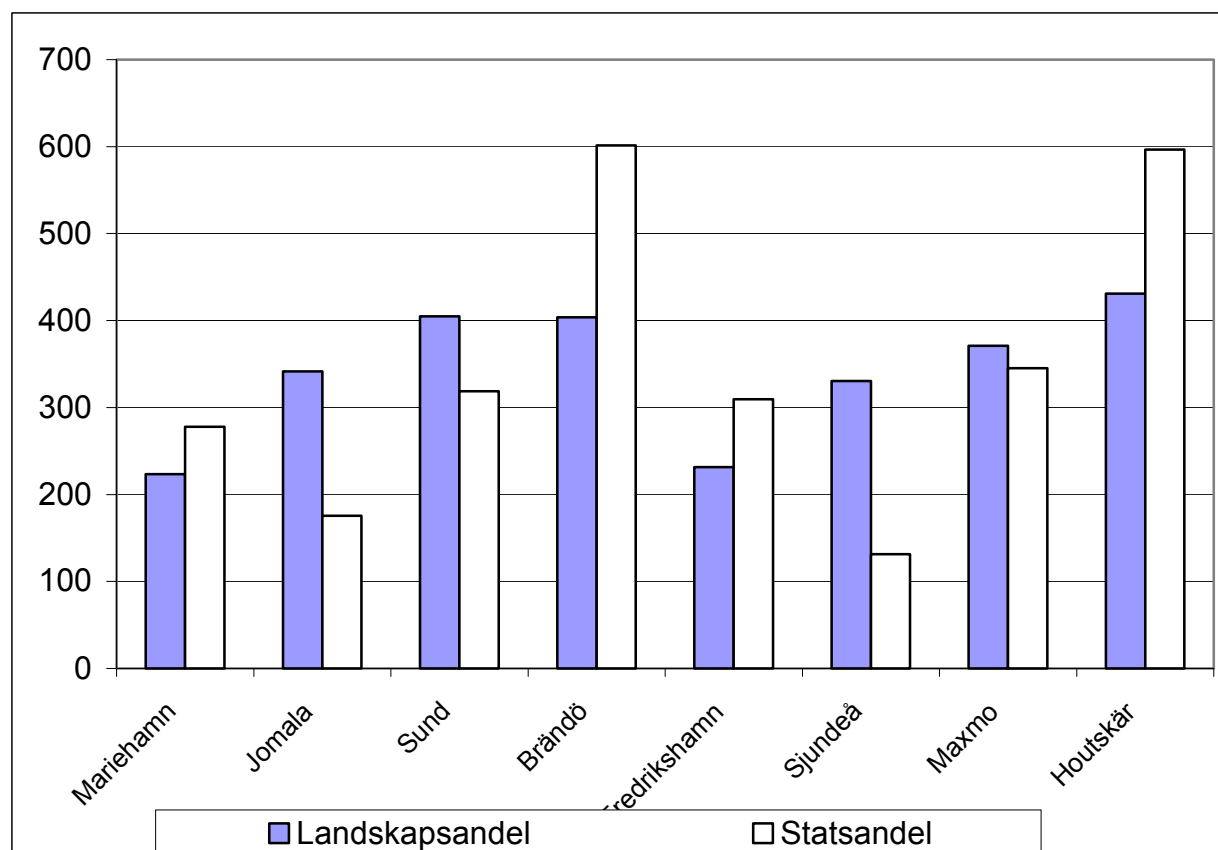
FIGUR 2: BASBELOPP PER INVÅNARE INOM SOCIALVÅRDEN

FIG 3: ANDELAR FÖR SOCIALVÅRD ÅR 2002, EURO

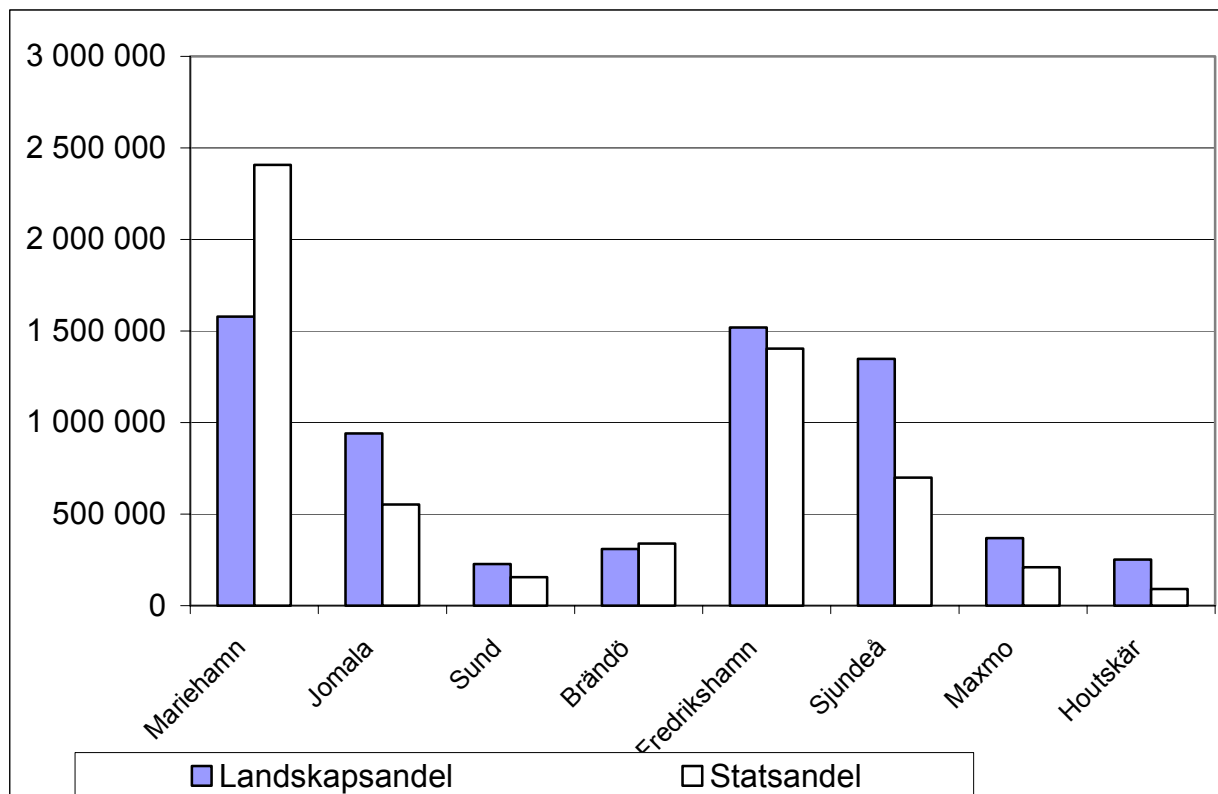

FIG 4: ANDELAR FÖR SOCIALVÅRD ÅR 2002, EURO PER INVÅNARE

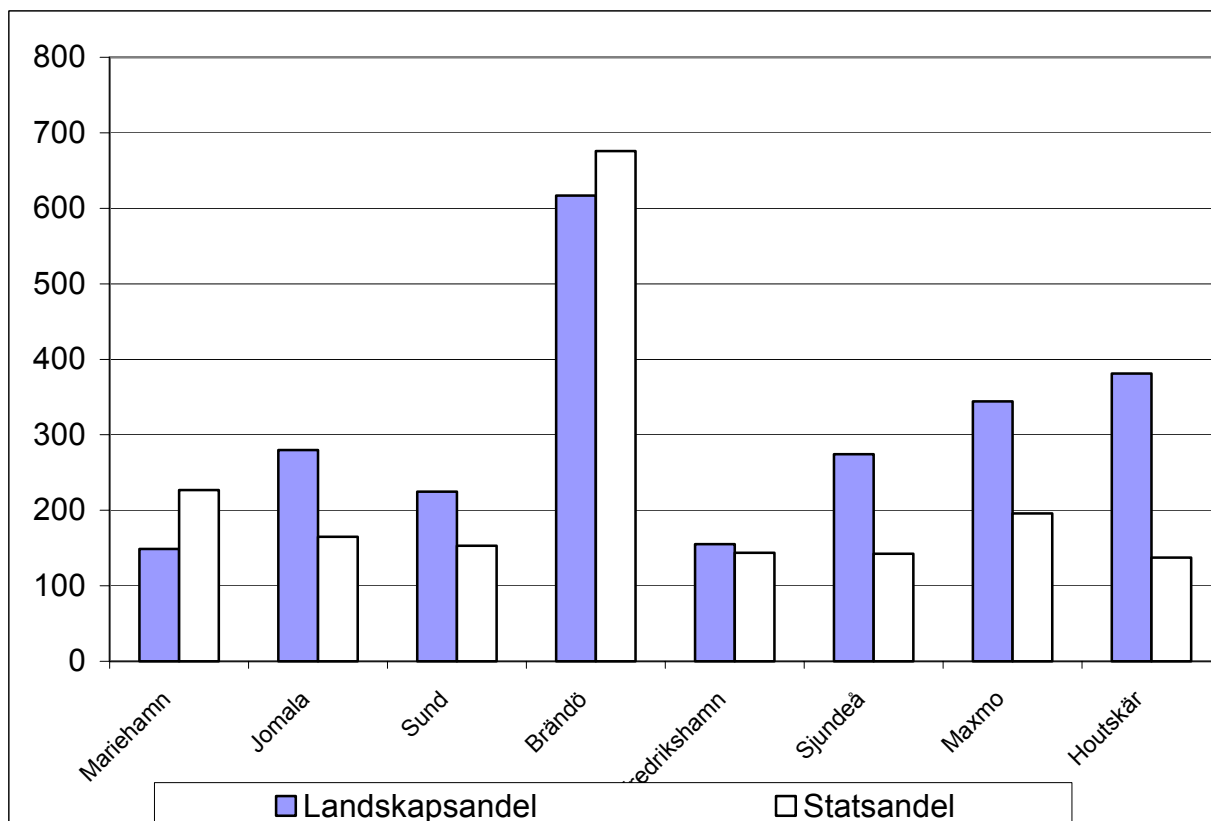

FIG 5: ANDELAR FÖR GRUNDSKOLA ÅR 2002, EURO

(Statsandelarna enligt upprätthållarmodellen)

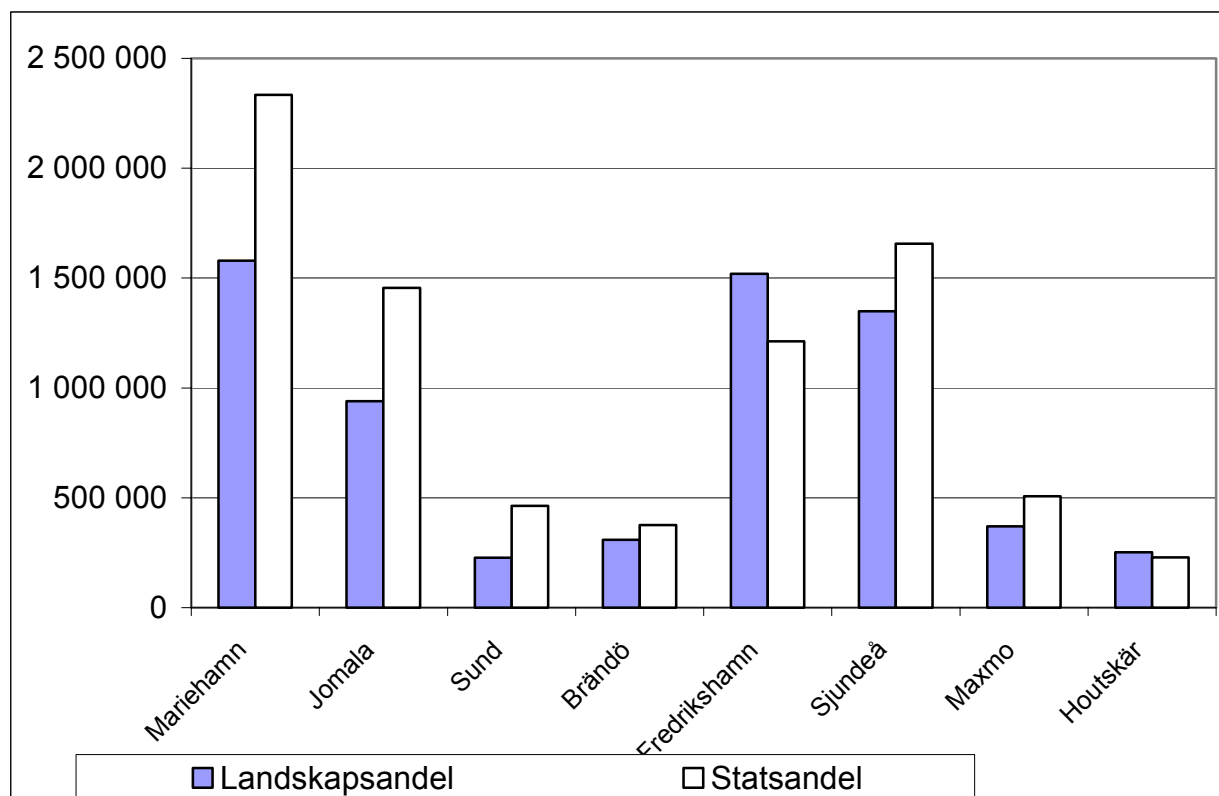
FIG 6: ANDELAR FÖR GRUNDSKOLA ÅR 2002, EURO PER INVÅNARE

(Statsandelarna enligt upprätthållarmodellen)

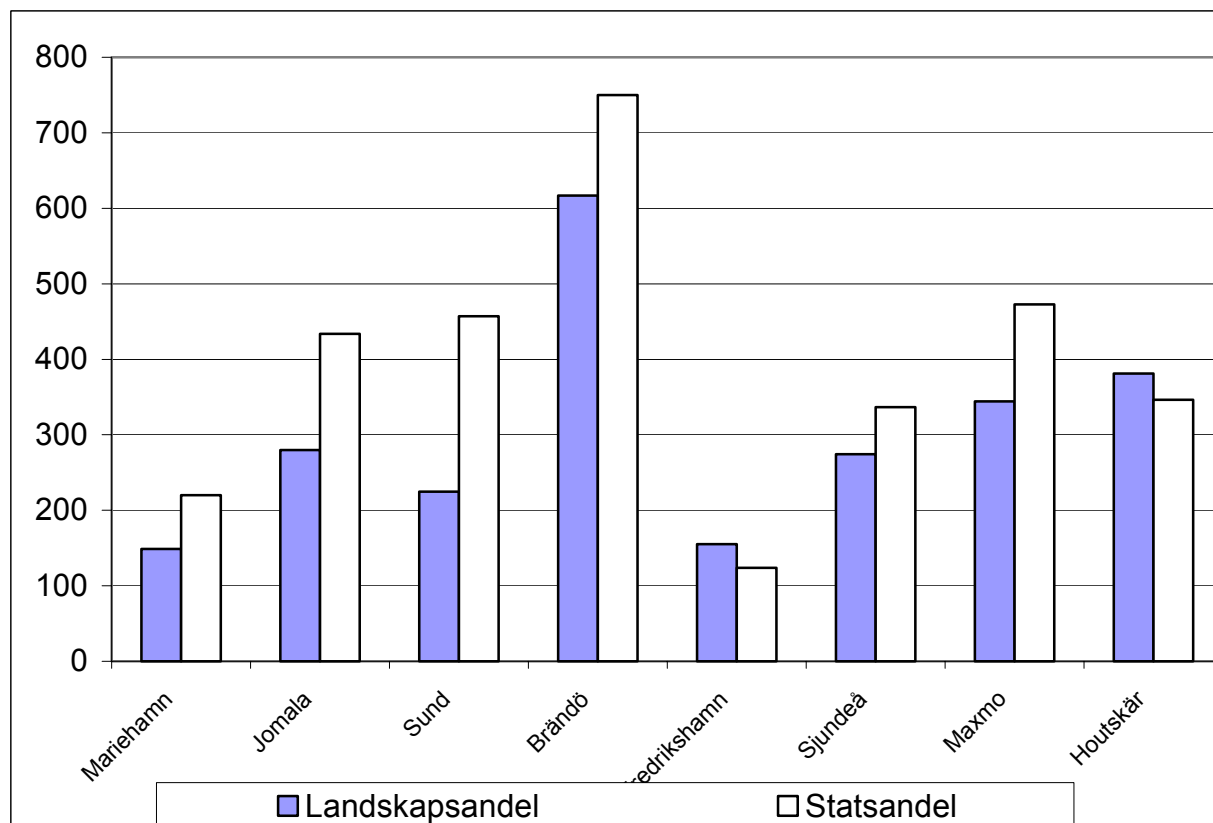

FIG 7: ANDELAR FÖR GRUNDSKOLA ÅR 2002, EURO

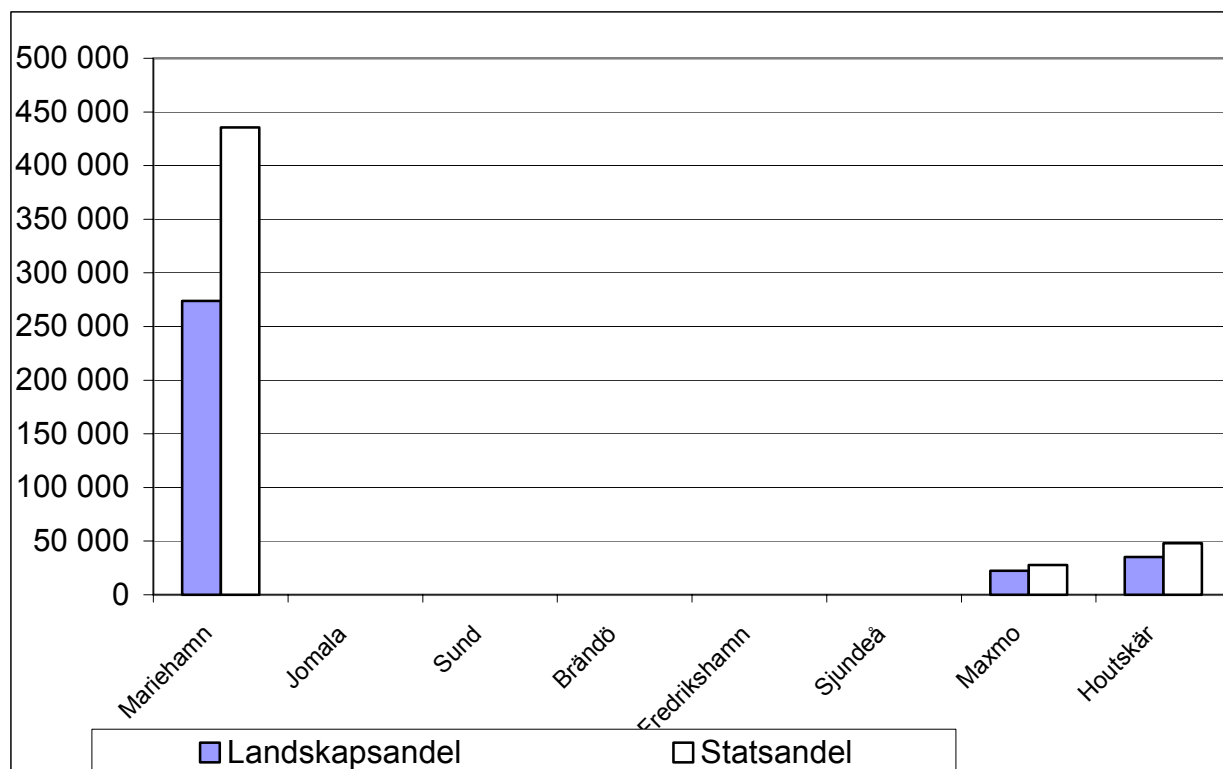
(Statsandelar för egna invånare)

FIG 8: ANDELAR FÖR GRUNDSKOLA ÅR 2002, EURO PER INVÅNARE

(Statsandelar för egna invånare)

FIG 9: ANDELAR FÖR MEDBORGARINSTITUT ÅR 2002, EURO

FIG 10: ANDELAR FÖR MEDBORGARINSTITUT ÅR 2002, EURO PER INVÅNARE

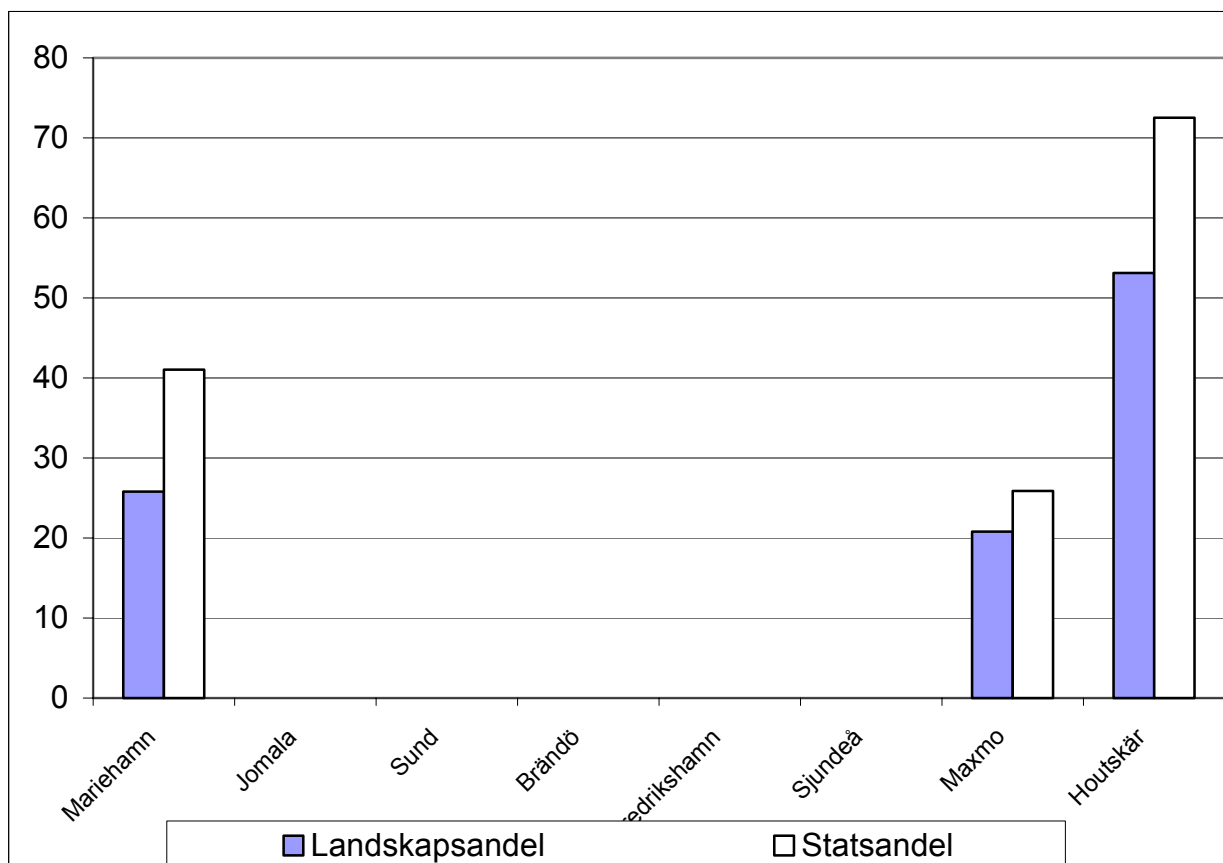

FIG 11: ANDELAR FÖR BIBLIOTEK ÅR 2002, EURO

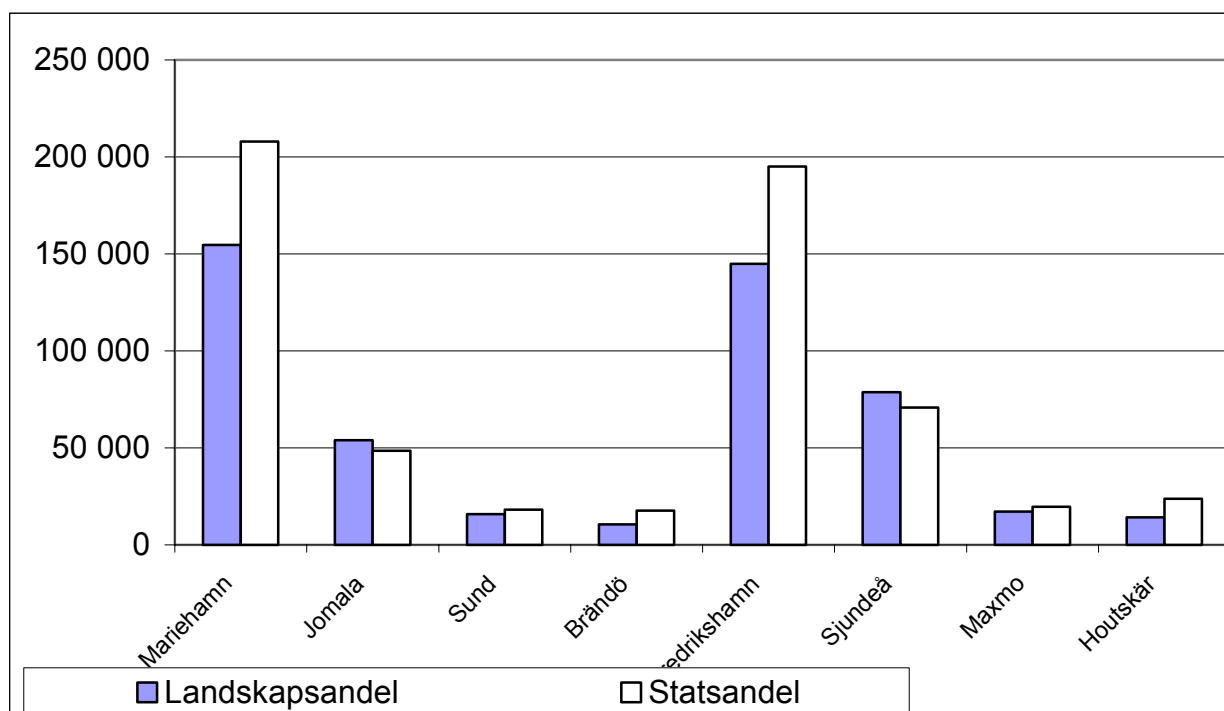
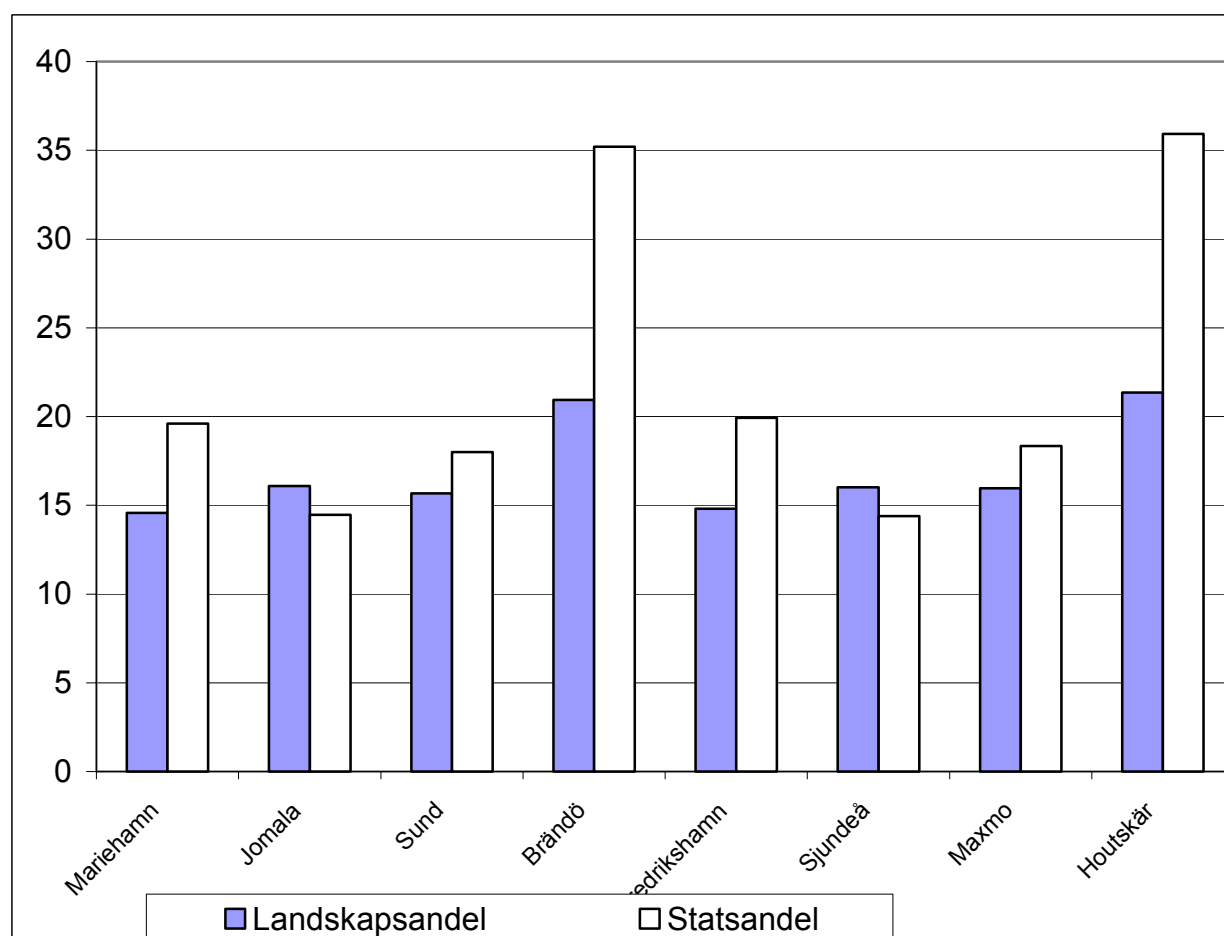
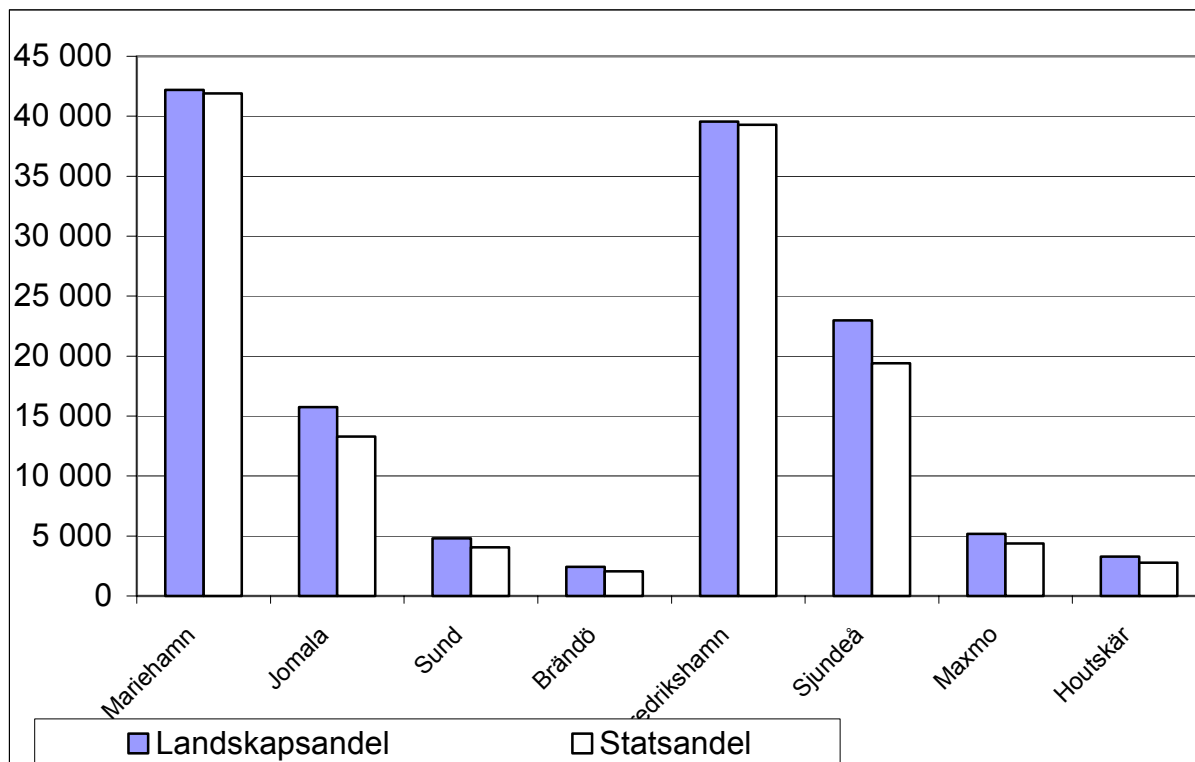

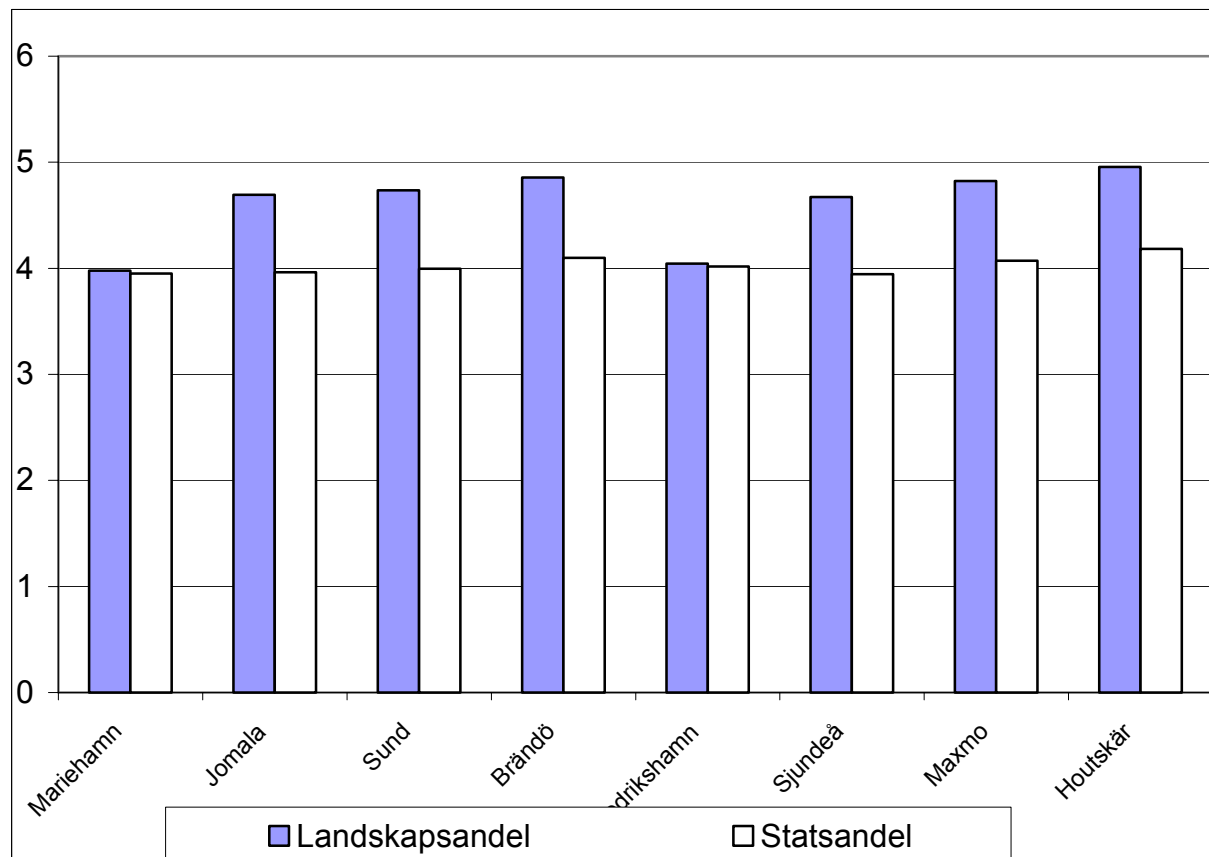
FIG 12: ANDELAR FÖR BIBLIOTEK ÅR 2002, EURO PER INVÅNARE

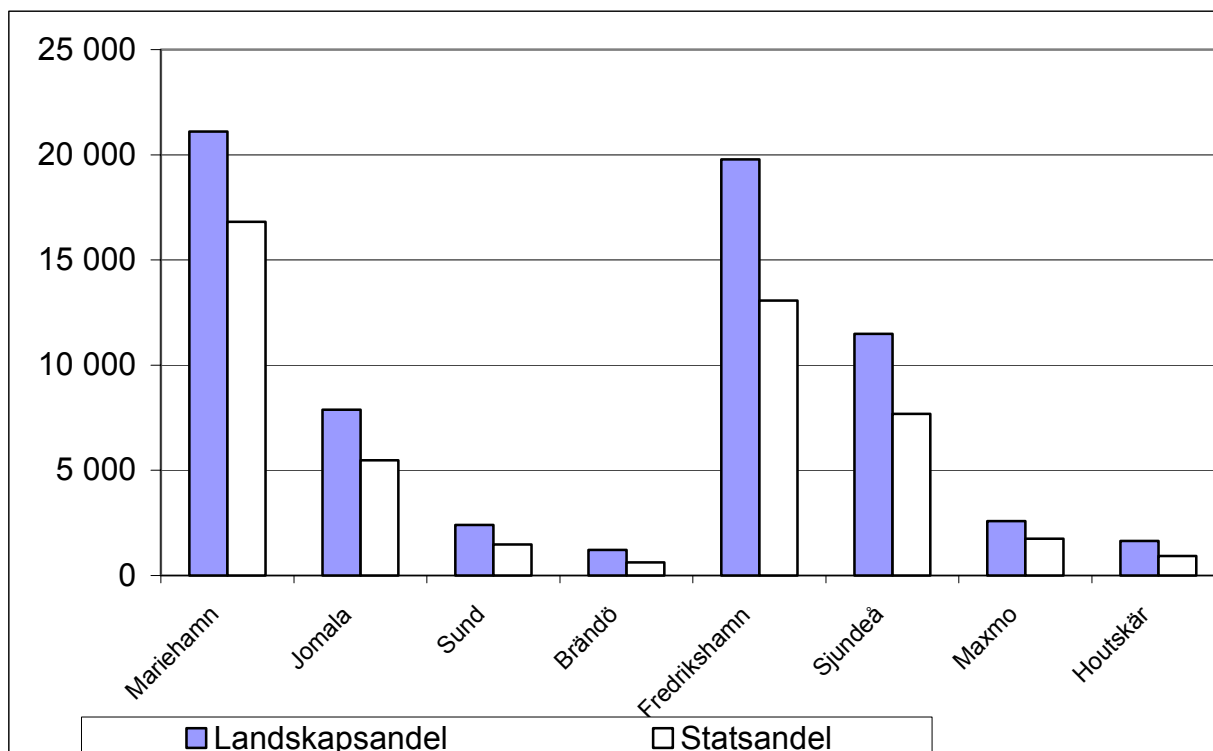
FIG 13: ANDELAR FÖR IDROTTSVERKSAMHET ÅR 2002, EURO

FIG 14: ANDELAR FÖR IDROTTSVERKSAMHET ÅR 2002, EURO PER INV

FIG 15: ANDELAR FÖR UNGDOMSVERKSAMHET ÅR 2002, EURO

FIG 16: ANDELAR FÖR UNGDOMSVERKSAMHET ÅR 2002, EURO PER INV.

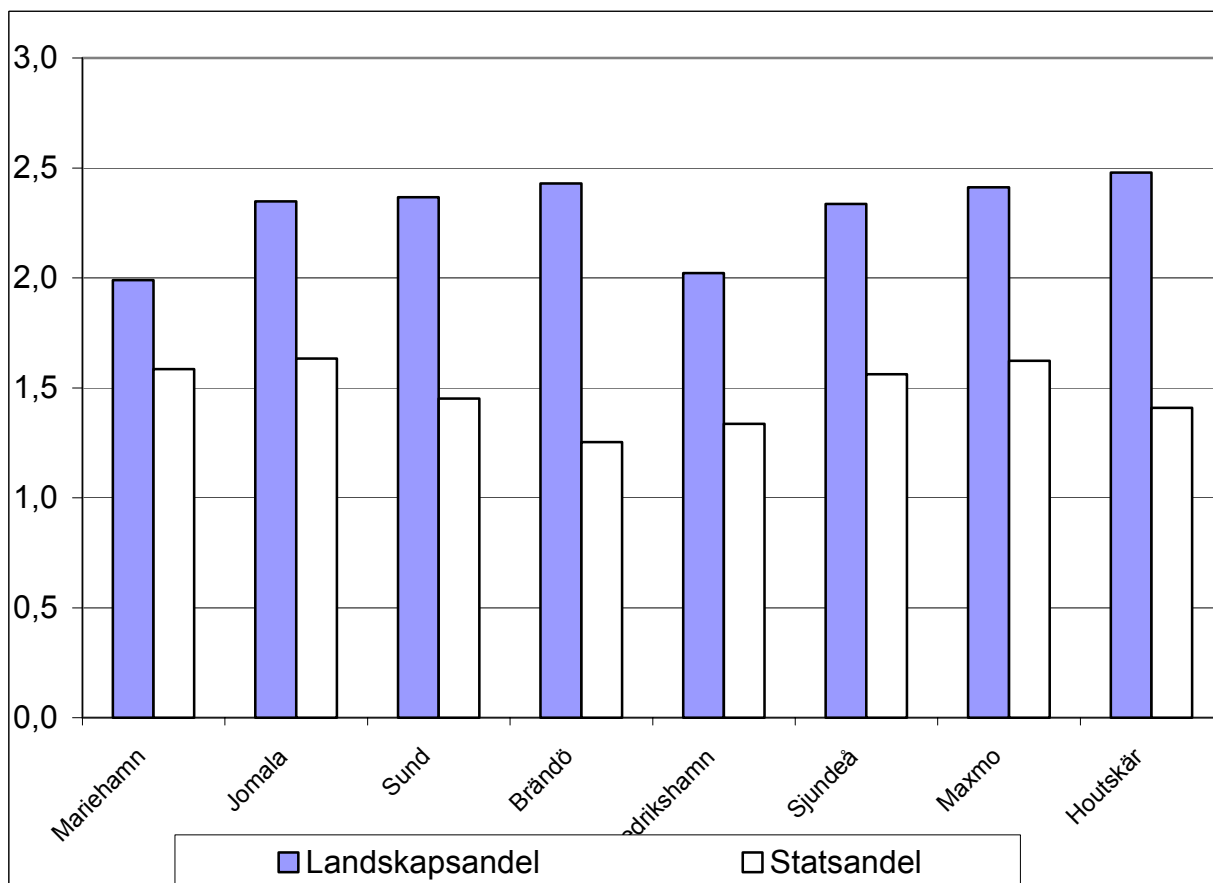

FIG 17: ANDELAR FÖR KULTURVERKSAMHET ÅR 2002, EURO

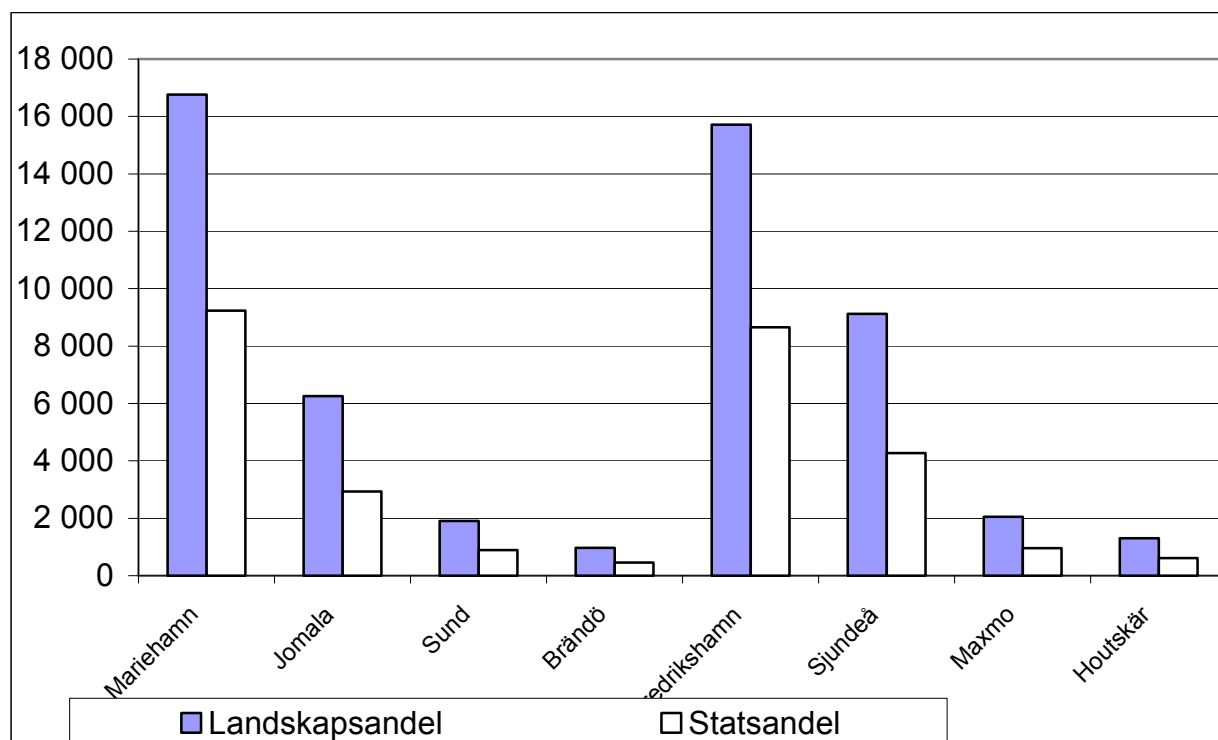
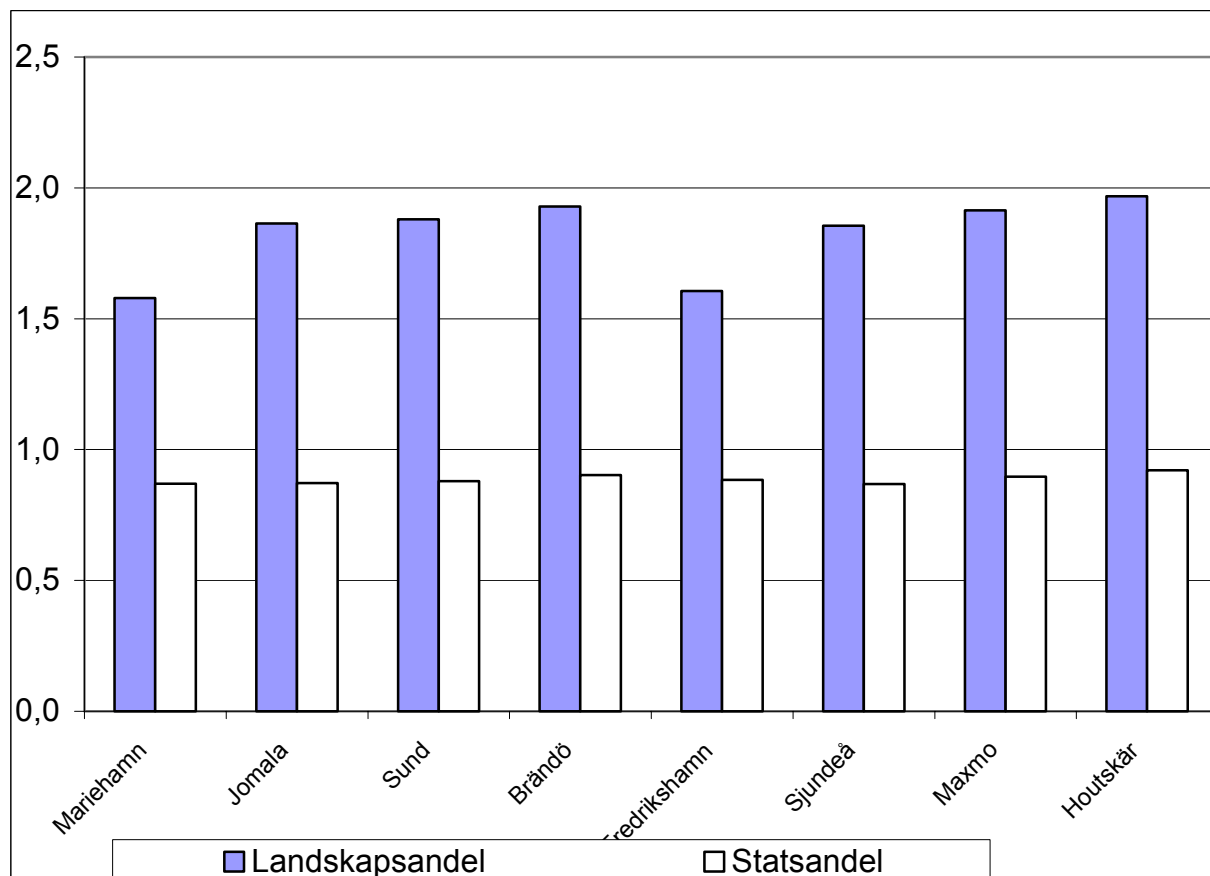
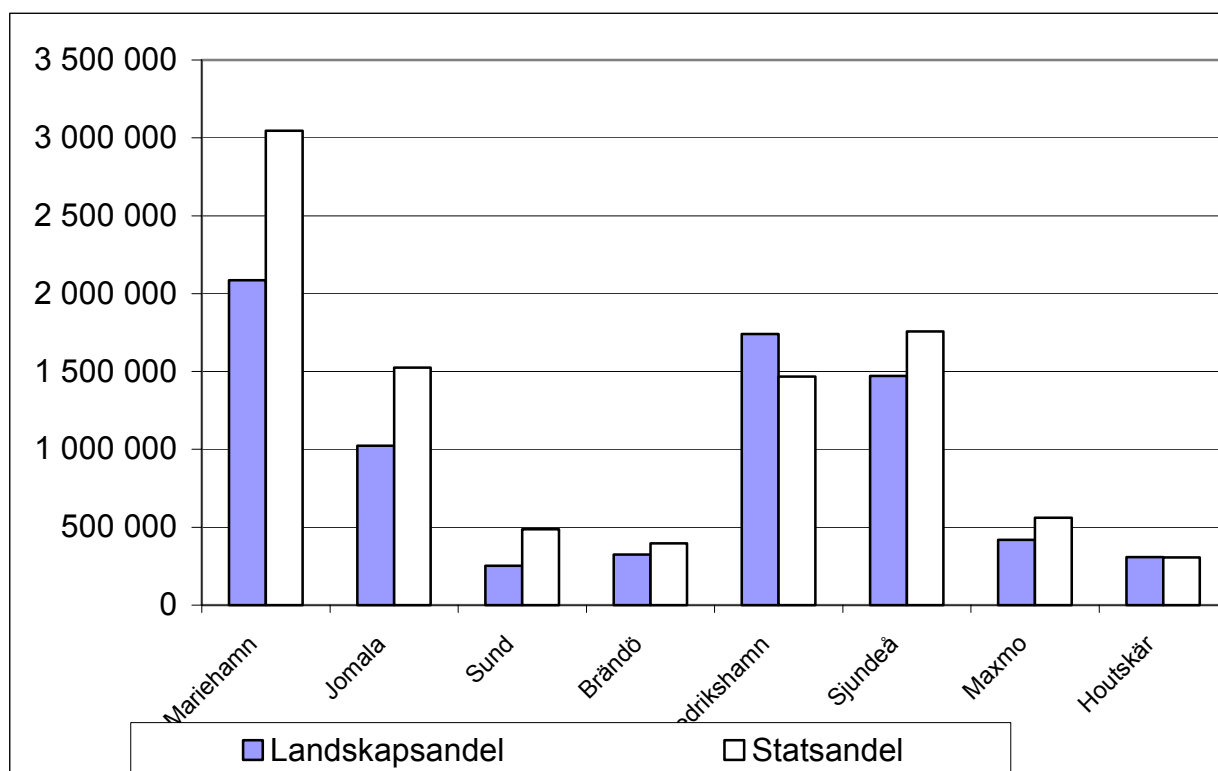

FIG 18: ANDELAR FÖR KULTURVERKSAMHET ÅR 2002, EURO PER INV.

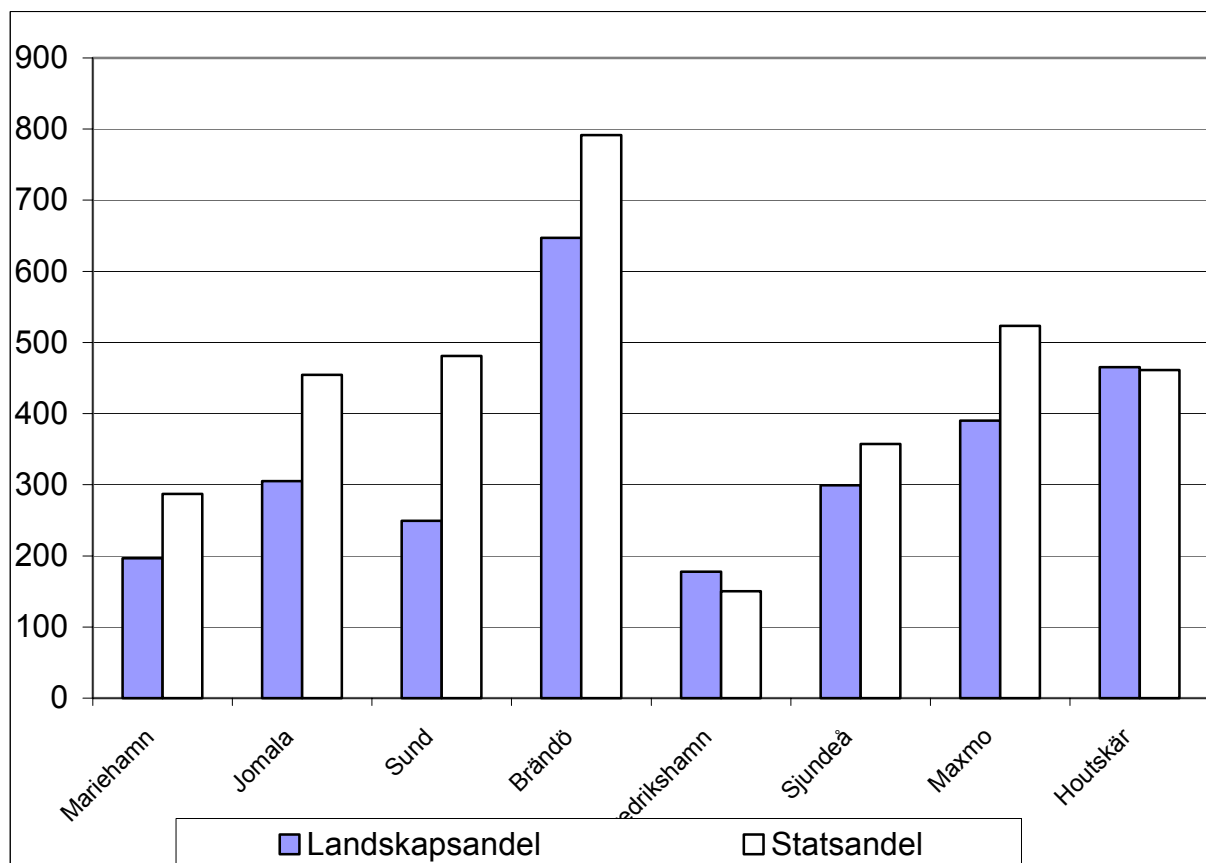

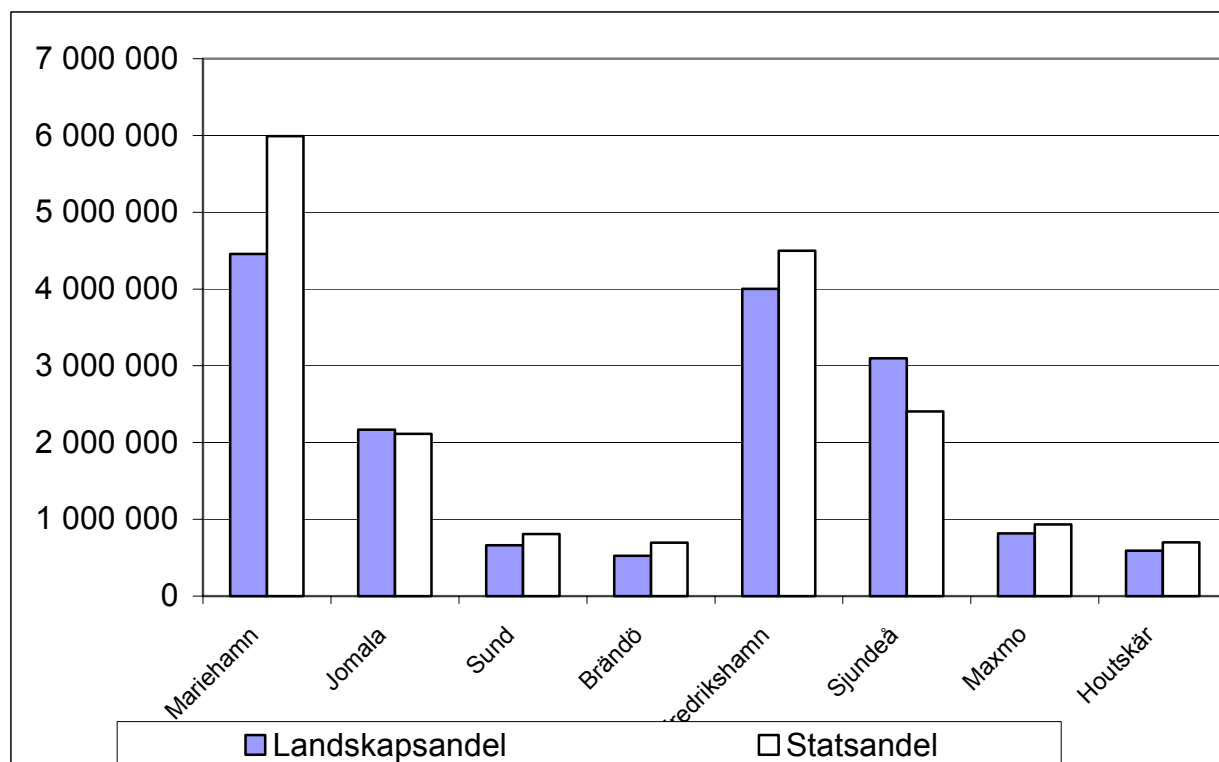
FIG 19: ANDELAR FÖR BILDNINGSSEKTORN ÅR 2002 TOTALT, EURO

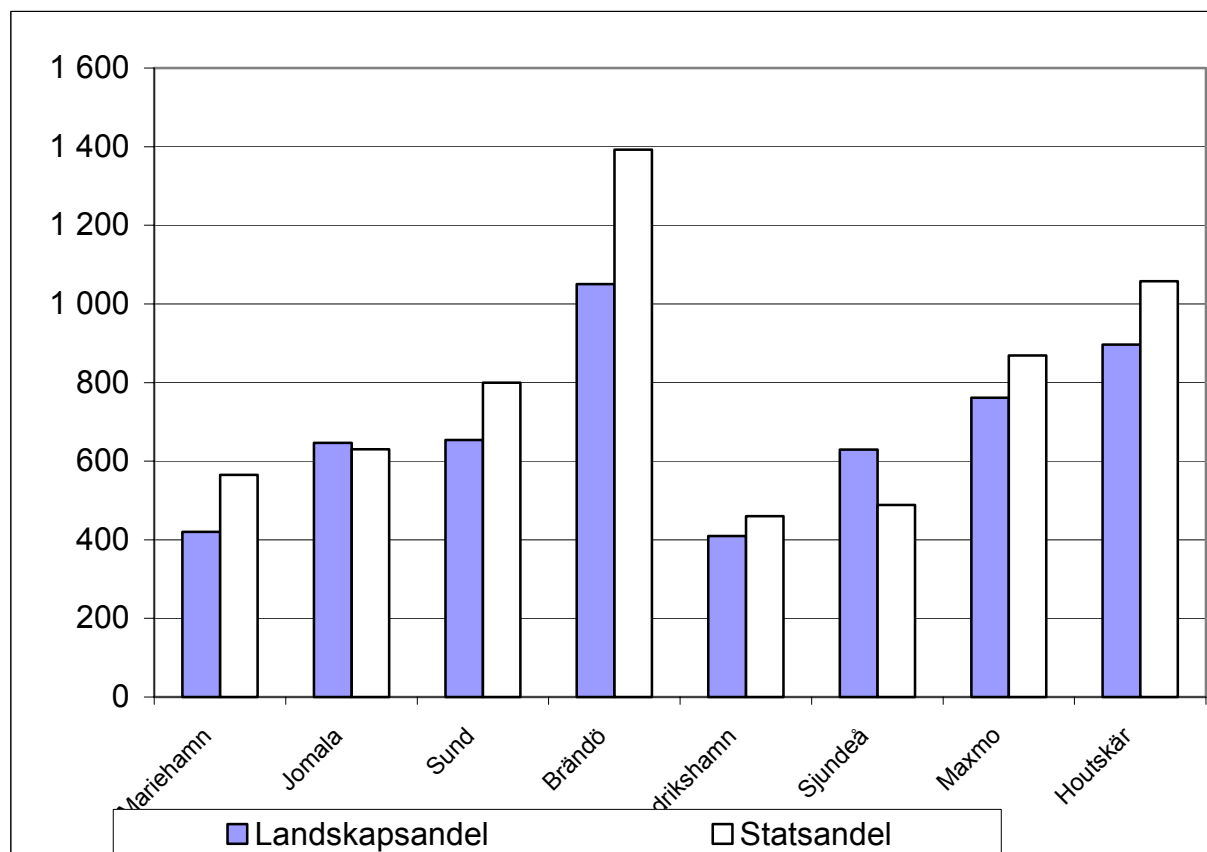
FIG 20: ANDELAR FÖR BILDNINGSSEKTORN ÅR 2002 TOTALT, EURO PER INV

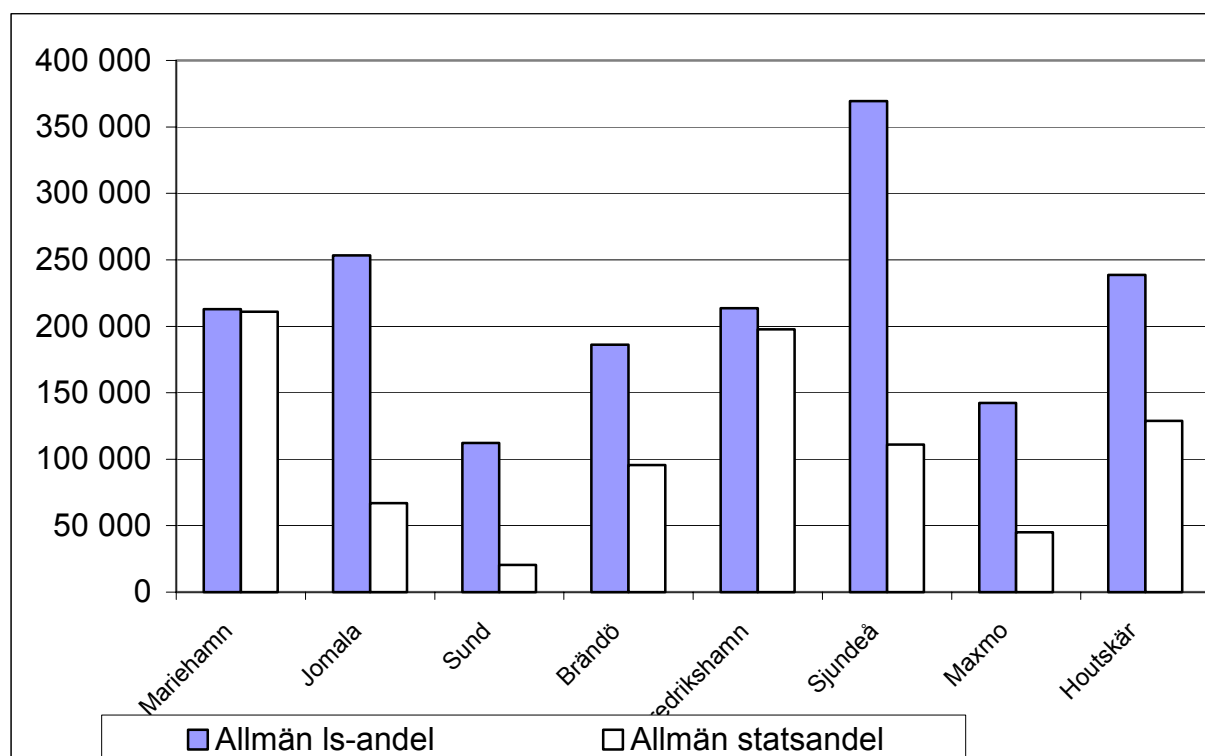
FIG 21: UPPGIFTSBASERADE ANDELAR ÅR 2002 TOTALT, EURO

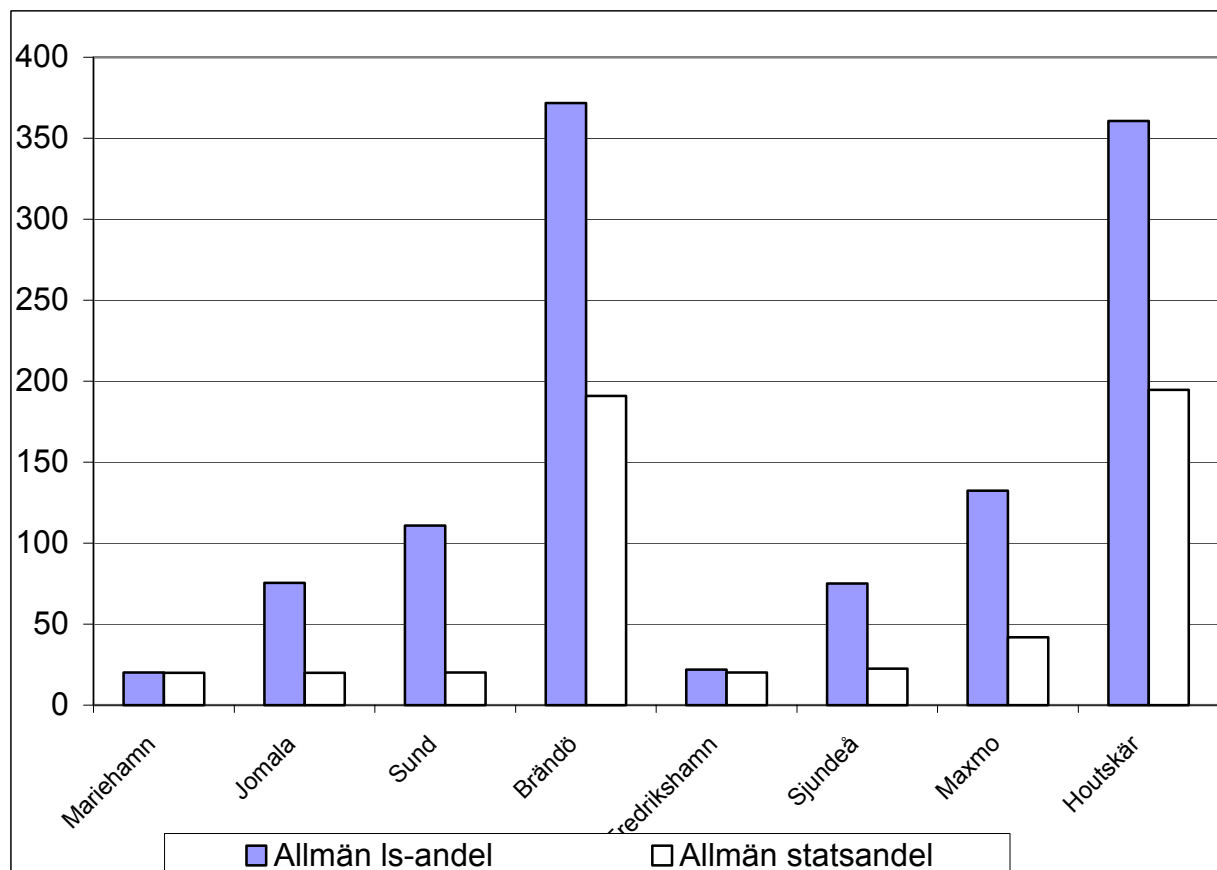
FIG 22: UPPGIFTSBASERADE ANDELAR ÅR 2002 TOTALT, EURO PER INV.

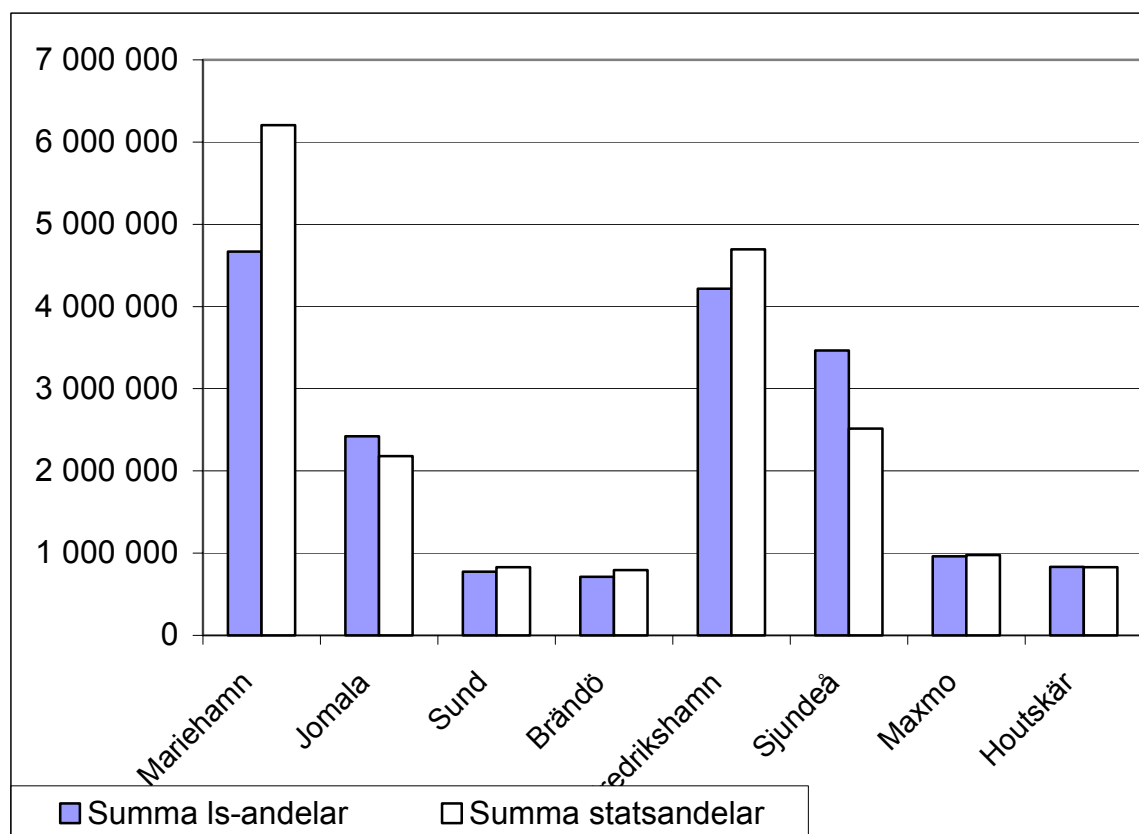
FIG 23: ALLMÄN LS-/STATSANDEL ÅR 2002, EURO

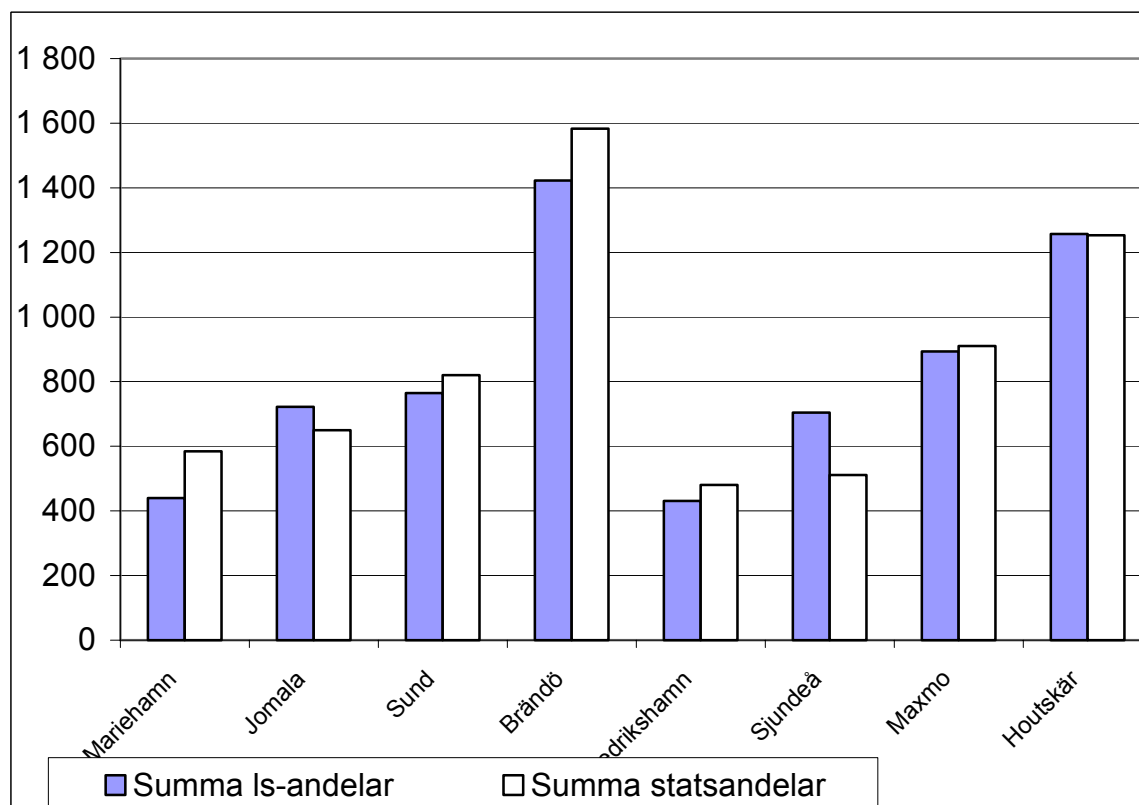
FIG 24: ALLMÄN LS-/STATSANDEL ÅR 2002, EURO PER INVÄNARE

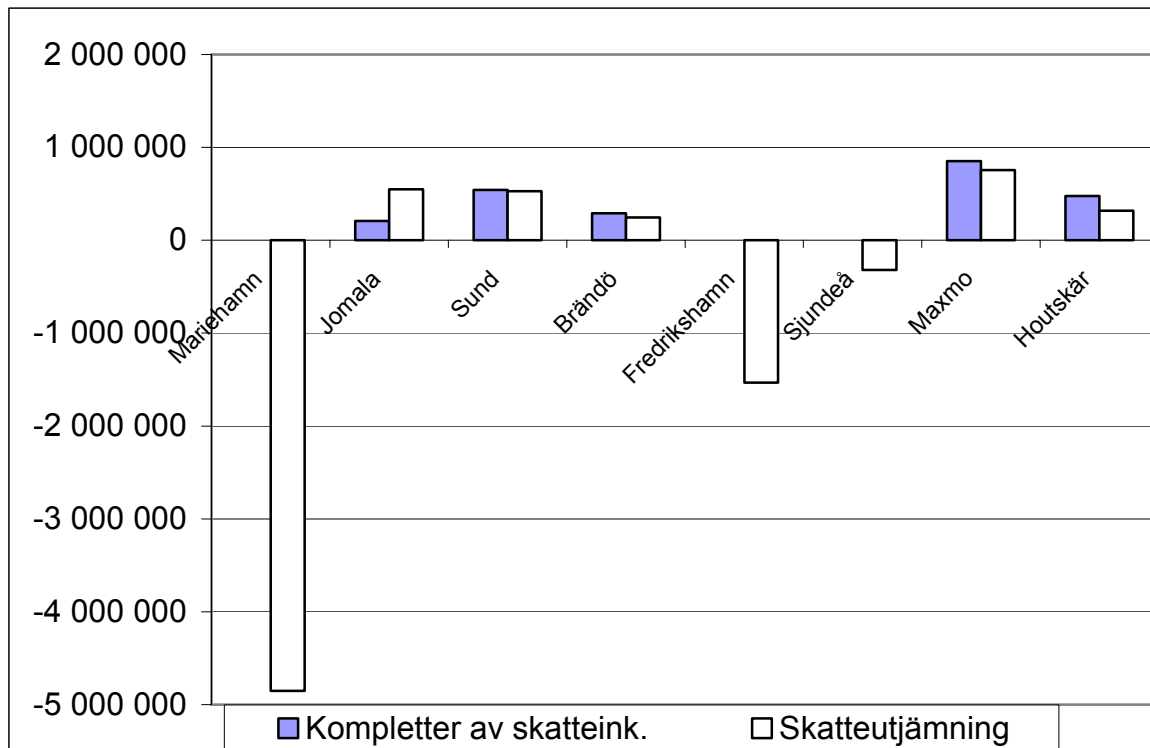
FIG 25: LANDSKAPS- / STATSAND. ÅR 2002 FÖRE UTJÄMNING, EURO

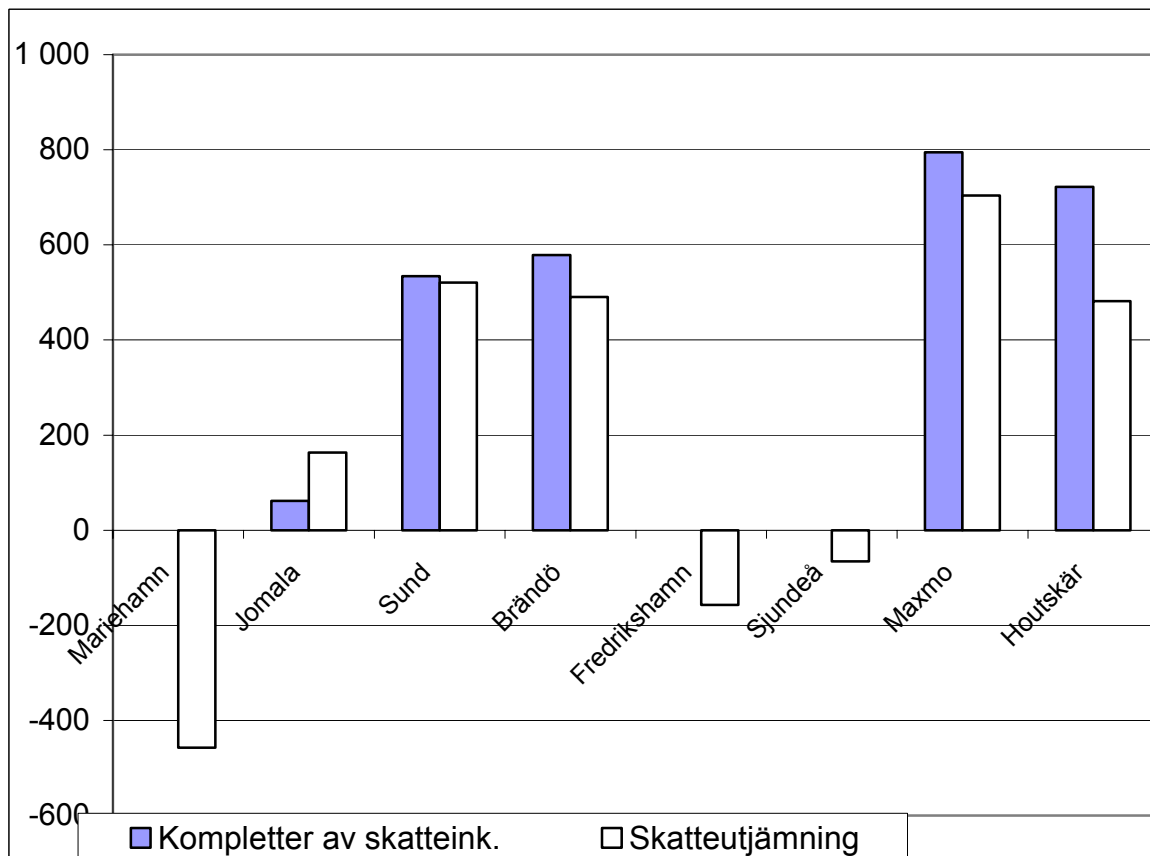
FIG 26: LANDSKAPS- / STATSAND. ÅR 2002 FÖRE UTJ., EURO / INV

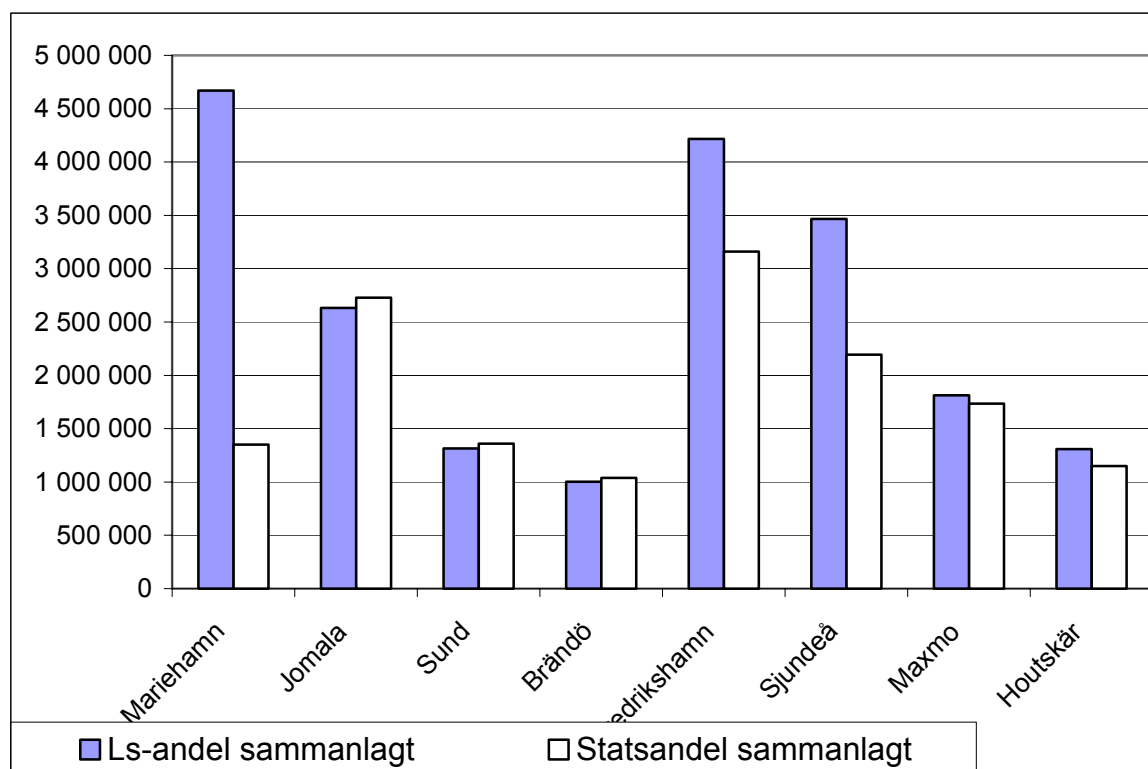
FIG 27: SKATTEKOMPLETTERING, /-UTJÄMNING ÅR 2002, EURO

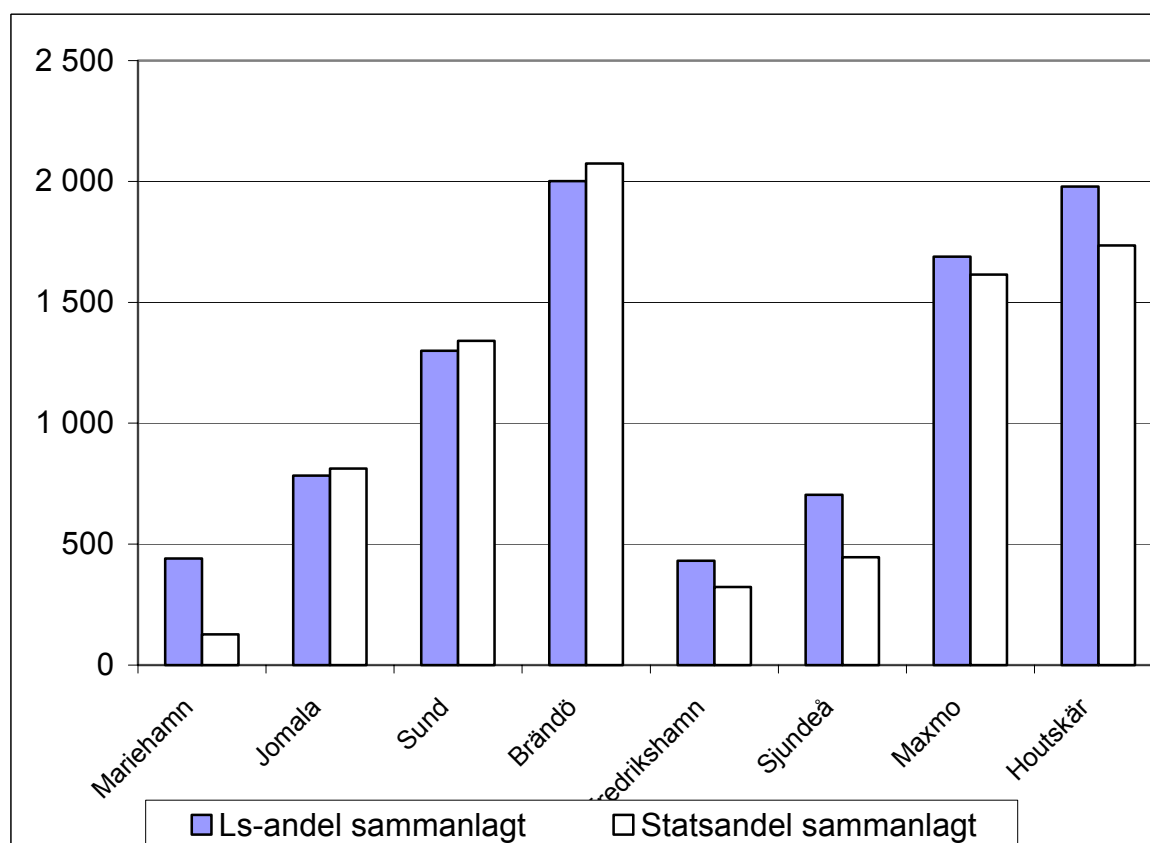
FIG 28: SKATTEKOMPLETTERING, /-UTJÄMNING ÅR 2002, EURO / INV.

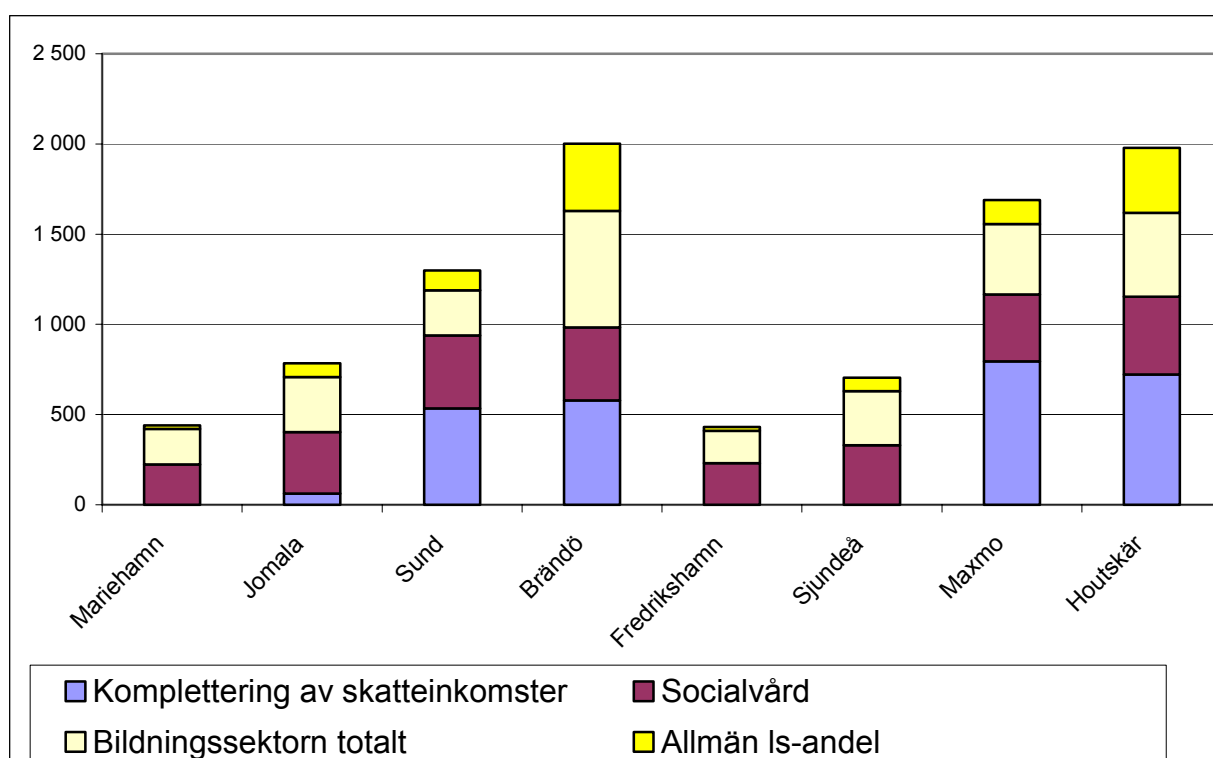

FIG 29: LANDSKAPS- / STATSAND. ÅR 2002 EFTER UTJÄMNING, EURO

FIG 30: LS- / STATSAND. ÅR 2002 EFTER UTJÄMNING, EURO PER INV.

FIG 31: LANDSKAPSANDELAR 2002, EURO PER INVÅNARE

FIG 32: STATSANDELAR 2002, EURO PER INVÅNARE
